
RETLIG ANERKENDELSE AF FLERFORÆLDREFAMILIER OG SOCIALT FORÆLDRESKAB

Kandidatspeciale af
Jakob Frank Mogensen

16. MAJ 2024
JAKOB FRANK MOGENSEN

**AALBORG
UNIVERSITET**

STUDENTERRAPPORT

Titelblad

Dansk titel: Retlig anerkendelse af flerforældrefamilier og socialt forældreskab

Engelsk titel: Legal Recognition of Multi-parent Families and Social Parenthood

Semester: 10. semester

Forfatter: Jakob Frank Mogensen

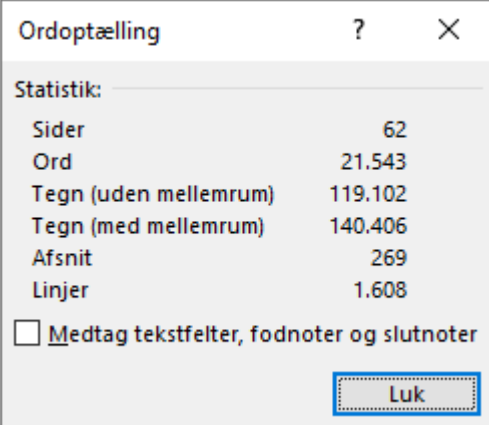
Fagområde: Familieret

Vejleder: Maria Fonseca

Universitet: AAU – Aalborg Universitet

Dato for aflevering: 16. maj 2024

Antal tegn:

Ordoptælling	
Statistik:	
Sider	62
Ord	21.543
Tegn (uden mellemrum)	119.102
Tegn (med mellemrum)	140.406
Afsnit	269
Linjer	1.608
☐ Medtag tekstfelter, fodnoter og slutnoter	
Luk	

Abstract

Legal Recognition of Multi-parent Families and Social Parenthood

This thesis aims to answer the following questions: How is parenthood regulated in 2024, and how do multi-parent families fit into the current legislation? What consequences would be expected if the limitation on the number of legal parents that can be recognized was changed from 2 to 4 parents? And thirdly, how might a new regulation look that more effectively accommodates multi-parent families and social parents?

The thesis seeks to analyze how parenthood is regulated in Danish law in 2024 and explore how multi-parent families fit into this regulation. Multi-parent families are families where more than two parents have arranged to have a child together, where they all intend to do the parenting together.

In Danish law, it is only possible for two individuals to be registered as parents, which poses a problem for these multi-parent families. The thesis seeks to cover the challenges multi-parent families face due to their chosen family constellation and how they on occasion are working against the word of the law to solve problems rising from the disconnect between the current regulation and their family situation.

The term "social parenthood" refers to a person who functions as a parent to a child but is not legally recognized as such. The thesis primarily focuses on the intended parents meaning people who were intended to be parents to the child at the time of the conception but also discusses the legal status of unintended parents, who entered the life of the child at a later state, and how they might also be incorporated into a new regulation.

The thesis seeks to examine what the expected consequences might be if the legislation was changed to accommodate up to four legal parents rather than the current limit of two. In addition, the thesis examines other possible models of legislation that aim to accommodate multi-parent families and social parents. The two primary models explored in the thesis are: absolute equality between legal and social parents and recognition of individual rights in favor of social parents.

The analysis is based on the current regulation, debates of future legislation, and is supported by case law that addresses how social parenthood should be weighed against other considerations, including social versus biological parenthood, and social versus legal parenthood.

Indholdsfortegnelse

Indhold

Titelblad	1
Abstract	2
Legal Recognition of Multi-parent Families and Social Parenthood.....	2
Indholdsfortegnelse.....	4
1. Indledning	7
2. Problemformulering og afgrænsning	8
3. Metode og kilder	9
4. Analyse af familieformer	11
4.1. Familiens funktioner og kendetegn.....	11
4.2. Den traditionelle opfattelse af kernefamilien.....	12
4.3. Skilsmisse.....	14
4.4. Eneforsørgerfamilier	14
4.5. Stedfamilier og sammenbragte familier	15
4.6. LGBT+ familier	15
4.7. Andre familieformer.....	18
4.8. Delkonklusion	18
5. Forældreskab	20
5.1. Definitioner	20
5.2. Registrering af barnets forældre.....	21
5.2.1 Registrering af moderskab i forbindelse med fødslen	21
5.2.2. Registrering af faderskab i forbindelse med fødslen	22
5.2.3. Registrering af medmoderskab i forbindelse med fødslen.....	23
5.2.4. De bærende hensyn for, hvem der anses som forældre.....	24

5.3. Medfaderskab	28
5.4. Adoption.....	29
5.5. Delkonklusion	30
6. Forældreansvar.....	32
6.1. Om Forældreansvarsloven	32
6.2. Indehavere af forældremyndighed	32
6.3. Forældremyndighedssager i Familieretshuset eller familieretten	33
6.3.1. Aftaler om forældremyndighed	34
6.3.2. Afgørelser om forældremyndighed	35
6.4 Forældreskab: ansvar, pligter og rettigheder.....	36
6.5. Delkonklusion	36
7. Anerkendelse af mere end to forældre	38
7.1. Flerforældrefamiliers rettigheder i dag	38
7.1.1. Overdragelse af orlov	39
7.2. Bør socialt forældreskab anerkendes?.....	41
7.2.1. Folketinget og børns ret til flere forældre	43
7.2.2. Barnets perspektiv: beskyttelse af forælder eller barn?	47
7.2.3. Barnets bedste og respekt for familieliv i et EU-retligt perspektiv.....	49
7.2.4. Domsanalyse: Beskyttelse af familieliv og hensynet til barnets tarv.....	53
7.2.5. Delkonklusion	55
7.3. Reguleringsmodeller for anerkendelse.....	56
7.3.1. Komplet ligestilling.....	56
7.3.2. Anerkendelse af enkelte rettigheder	59
7.3.3. Velfungerende familier og familier i opbrud.....	59
7.4. En kritik af barnets bedste, som den bærende retsgrundsætning i familieretten.....	62
7.5. Delkonklusion	65

8. Konklusion	66
9. Bibliografi	69
9.1. Litteratur.....	69
9.2. Lovreferencer	70
9.3. Forarbejder, folketingets beslutningsforslag	71
9.4. Retspraksis	72
9.5. Andre kilder.....	72
9.6. Internetkilder.....	73
10. Bilag	75

1. Indledning

”Skal vi lege far, mor og børn?” Den klassiske børneleg, hvor man påtager sig rollen som forældre – far og mor – og deres børn. Det er dog ikke sådan alle familier ser ud. Nogle har kun en mor eller en far, andre har to mødre eller to fædre, og andre igen har flere end to forældre. Men hvordan kan man have tre eller fire forældre? Og det kan man faktisk heller ikke, i hvert fald ikke retligt, hvis man læser den gældende lovgivning...

Familiebegrebet er dynamisk og ændrer sig over tid, og hvis der nogensinde har været en historiskperiode, hvor kernefamilien var den eneste familieform, så er den tid længst passé. Alligevel danner den traditionelle kernefamilie stadig grundlaget for den familieretlige regulering i Danmark. At et barn kan kun have to juridiske forældre, er en af de mest grundlæggende ideer i familieretten. Tanken bygger på den traditionelle kernefamilie; en mand og kone får børn sammen inden for ægteskabet. Det kan virke logisk, at der findes en sådan begrænsning i forældreskabet, da de fleste familieheder i Danmark netop har én eller to forældre. Der er i nyere tid kommet en stribe af nye familiekonstellationer, der udfordrer den traditionelle definition, herunder regnbuefamilien. Mere velkendte familiemønstre som sammenbragte familier kan også blive udfordret på det retlige. Skilsmissebørn kan opleve at have to sæt forældre, hvor de kun har ret til de anerkendte biologiske forældre. En stedfar kan stå i den situation, at han har ageret forælde for et barn i mange år, men ikke kan få forældremyndighed eller gennemføre stedbarnsadoption, da begge de biologiske forældre samtidig vil beholde deres rettigheder. Og hvad med flerforældrefamilierne, der har indrettet sig på at være mere end to forældre? Hvad ben har de at stå på i vores retssamfund?

Det kan overvejes, om den familieretlige regulering fortsat er tidssvarende. Særligt familier med tre eller fire forældre kan opleve problemer i dagligdagen og ved familiedannelse, og det er netop deres retsstilling, som dette speciale vil undersøge nærmere.

2. Problemformulering og afgrænsning

Med udgangspunkt i sociale forældres og flerforældrefamiliers rettigheder søger specialet at besvare følgende spørgsmål:

- Hvordan reguleres forældreskabet i 2024, og hvordan passer flerforældrefamilier ind i den nugældende lovgivning?
- Hvilke konsekvenser vil det have at ændre begrænsningen i antallet af retlige forældre, der kan anerkendes, fra 2 til 4 forældre?
- Hvordan vil en ny regulering kunne se ud, der i højere grad tilgodeser flerforældrefamilier og sociale forældre?

Specialet søger at udfordre den gældende regulering om, at et barn kun kan have to forældre. Specialet vil særligt fokusere på vægtningen af det biologiske forældreskab sammenholdt med det sociale forældreskab i de nugældende regler med henblik på at undersøge en potentiel fremtidig regulering af flerforældrefamilier. Specialet forholder sig udelukkende til regulering af danske familier i Danmark, og problematikker forbundet med transpersoners rettigheder, behandles ikke.

De nugældende regler om forældremyndighed og stedbarnsadoption vil blive analyseret med henblik på at klarlægge de materielle og processuelle regler. Hertil undersøges, hvordan familiemønstre og -former har ændret sig i samfundet, og hvorledes de nye familiekonstellationer kan rummes i den gældende regulering af forældremyndigheden. På baggrund af denne analyse undersøges muligheden for at afskaffe begrænsningen i antallet af juridiske forældre, samt hvilke fordele og ulemper en sådan ændring vil medføre.

Specialet fokuserer først og fremmest på, hvem der kan anerkendes som juridisk forælder. Anerkendelse af enkelte rettighed er til sociale forældre, vil blive behandlet på et overordnet plan. Fokus ligger således ikke på hver enkelt rettighed. Bevismæssige og processuelle regler for faderskabssager vil ikke blive behandlet, da forståelse af de nærmere regler ikke er nødvendig for belysning af problemstillingen.

Reglerne om adoption behandles kun i det omfang, de omhandler stedbarnsadoption eller relaterer sig til regnbuefamilier, mens reglerne om plejefamilier ikke behandles.

3. Metode og kilder

Til at undersøge specialets problemformulering anvendes en metodisk tilgang. Da specialet både tager sigte på at beskrive og analysere retstilstanden i dag, men også hvordan retsudviklingen kunne se ud fremadrettet, arbejdes både *retsdogmatisk* og *retspolitisk*.

Til besvarelse af det første delspørgsmål – *Hvordan reguleres forældreskabet i 2024, og hvordan passer flerforældrefamilier ind i den nugældende lovgivning?* – anvendes den *retsdogmatiske metode*, der har til formål at analysere og beskrive gældende ret, *de lege lata*.¹ I denne del af analysen, anvendes *loven* som den primære retskildetype. Navnlig Forældreansvarsloven (FOL) og Børneloven (BL) er centrale på området, hvorfor de har et særligt fokus i specialet. Forarbejder inddrages i fortolkningen af lovgivningen, og vejledninger inddrages til at få en bedre forståelse af, hvordan bestemmelserne søges anvendt i praksis. Hertil inddrages EU-retten og Danmarks internationale forpligtelser i det omfang, det er relevant for forståelsen af emnefeltet. Navnlig *FN's konvention om Barnets Rettigheder* art. 3, samt *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention* art. 8, men også *EU's charter for grundlæggende rettigheder* og andre bestemmelser. FN-konventionen er ratificeret af Danmark, og har direkte virkning, mens Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er inkorporeret i dansk ret ved lov. Charteret har siden Lissabon-Traktaten trådte i kraft i 2009 været retligt bindende på traktatniveau.

I specialet inddrages også domspraksis til at belyse forholdet mellem retligt og socialt forældreskab. De to afgørelser *U 2024.1453 Ø* og *TFA 2013.750 Ø* er udvalgt med henblik på at analysere, hvilke argumentationsmønstre, der anvendes af domstolene i behandlingen af barnets ret til sine sociale forældre. Mange sager om forældreansvar bliver afgjort i Familieretshuset eller familieretten, og givet specialets emneområde kunne begrundelserne i disse være relevante at inddrage. Det vurderes dog, at problemformuleringen kan besvares på en tilfredsstillende måde uden inddragelse af administrativ praksis, hvorfor der ikke er søgt agtindsigt heri.

Med henblik på at undersøge en mulig fremtidig regulering, *de lege ferenda*, behandler specialet først udviklingen af retsområdet frem til i dag. Til denne del af analysen anvendes primært retslitteraturen og anden litteratur til at belyse, hvordan familier har set ud gennem tiden og ser ud i dag. Der er taget højde for, at disse kilder ikke har retskildeværdi. Specialets litteratur er udvalgt på baggrund af deres aktualitet, hvor ældre litteratur inddrages for at belyse familieopfattelsen i en histo-

---

¹ Retsvidenskabsteori, 2. udgave, s. 64.

risk kontekst. Specialets anden og tredje delspørgsmål fokuserer på en mulig udvikling af retstilstanden til anerkendelse af sociale forældre eller tilkendelse af rettigheder. Dette går ud over, hvad der kan observeres i gældende ret, og dermed også hvad der kan undersøges med retsdogmatisk metode. Til behandling af spørgsmål om fremtidig ret anvendes derfor den retspolitiske metode.

Retspolitisk metode har til formål at *undersøge behovet for eller muligheden for en ændret retstilstand, samt at beskrive anvisninger på en ny, anden eller mere entydig retstilstand ud fra givne hensyn.*² Specialet vil med metoden arbejde ud fra to idealer; dels anvendes en *social teknologisk vinkel* til at finde en løsning, der effektivt varetager målet om anerkendelse af sociale forældre ud fra et samfundsønske, og dels et standpunkt som talsmand for de omhandlende forældre med udgangspunkt i deres værdier.³ I overensstemmelse med metoden, er målet for analysen at give indsigt i, hvilke relevante hensyn og værdier, der berøres af og må afvejes i en ny regulering om sociale forældre, og hvordan bestående problemer i dag samt problematikker i forbindelse med lovgivningen kan søges løst.⁴ Målet er ikke at finde en politisk rigtig løsning, men at fremlægge forskellige løsningsmodeller og fremhæve deres fordele, og hvor de kommer til kort.

Artikler og lignende kilder anvendes i specialet, hvor den offentlige debat om socialt forældreskab og flerforældrefamilier søges afdækket. Disse er ikke retskilder og anvendes ikke som sådan. Til at undersøge det politiske aspekt af spørgsmålet om retten til flere forældre inddrages folketingets *behandling af beslutningsforslag* herom, som de fremgår af tillæg til folketingssamlingerne.

Beslutningsforslag kan vedtages eller forkastes. Forkastede forslag er ikke bindende i nogen henseende, men kan stadig, sammen med folketingsmedlemmernes bemærkninger hertil, belyse nogen af de problematikker, der har begrundet uenigheden. Vedtagne beslutningsforslag vil efter deres indhold kunne pålægge regeringen at undersøge en sag nærmere eller at fremsætte et lovforslag. Vedtagende beslutninger indtager således en holdning eller intention om et videre arbejde.⁵

---

² Retsvidenskabsteori, 3. udgave, s. 79 ff.

³ Retsvidenskabsteori, 3. udgave, s. 79.

⁴ Retsvidenskabsteori, 3. udgave, s. 80 f.

⁵ Folketinget, ft.dk, *Hvad er forskellen på et lovforslag og et beslutningsforslag?*

4. Analyse af familieformer

For at analysere forældreopfattelsen i dag og indvirkningen af det juridiske retsgrundlag er det nødvendigt at forstå den historiske og kulturelle ramme, som har ført til de moderne familieformer. Mens familiemønstre har ændret sig drastisk gennem tiden, har reguleringen af forældreskab sjældent undergået fundamentale ændringer. Da nærværende fremstilling vil undersøge en potentiel udvikling af reguleringen af forældreskabet, der kan rumme mere end to forældre, må det ligeledes behandle, hvordan lovgivningen hidtil er blevet ændret for at tilpasse sig samfundsudviklingen og nye familieformer.

Dette afsnit har til formål at skabe et overblik over, hvordan familiebegrebet har udviklet sig med samfundet, hvor der tages udgangspunkt i de mest væsentlige skift.

4.1. Familiens funktioner og kendetegn

I takt med at familie billedet bliver mere nuanceret, bliver det sværere at finde ud af, hvad der præcist kendetegner en familie. Her kan familiesociologien hjælpe med definitioner af begreber om familiens funktioner og kendetegn.

I klassisk familiesociologi defineres kernefamilien som *en gruppe bestående af en kvinde og en mand og deres eventuelle børn, som lever i et økonomisk, følelsesmæssigt og seksuelt fællesskab*.⁶ Af særlig interesse er det, at familien anses som en gruppe, og at gruppen er bundet op på følelsesmæssige relationer og praktiske forhold som økonomi. Ud fra en ideologisk opfattelse, anses familien ofte for samfundets afgørende form for social relation.⁷ Skal man komme det nærmere, er familien bestående af et sæt af *relationer* mellem de enkelte medlemmer, som forældreskabet, ægteskabet, søskendskab mv., men også en række *funktioner*, som familien varetager. Dels kan funktionerne opfattes som *opgaver*, familien løser for samfundet; dels kan funktionerne anskues som *behov*, som det enkelte familiemedlem søger tilfredsstillet ved at indgå i en familie.⁸

---

⁶ Familieretspolitik, s. 11.

⁷ Et komparativt studie af tvistløsning og forligsbestrebelse i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær i dansk, norsk og new zealandsk ret, s. 20.

⁸ Familieretspolitik, s. 11.

Blandt familiens funktioner anses ofte: Den forsørgelsesmæssige funktion, den emotionelle funktion, socialiseringsfunktionen, den reproduktive funktion og den seksuelle funktion.⁹ Nogle af disse bliver udfordret, når man ser på nyere familiemønstre, som behandles nedenfor. For *enlige forældre* og *skilsmisseforældre* er den seksuelle funktion, som bæres af *parret* i en typisk familie, ikke nødvendigvis et vigtigt element. Ugifte samlevende lægger måske ikke den samme selvfølgelighed i den forsørgelsesmæssige funktion, og familier, der har benyttet sig af surrogatmoderskab, eller par af samme køn, kan have en opfattelse af familiens reproduktive funktion, der går udover det almindelige biologiske forældreskab.

4.2. Den traditionelle opfattelse af kernefamilien

Udgangspunktet for familiebegrebet er den *klassiske kernefamilie* med mand og kone, der får børn inden for ægteskabet, hvor andre familiekonstellationer ses som undtagelser hertil. Denne familietype har historisk været den mest udbredte og samtidig også været den de facto accepterede familief orm. I udkast fra 1913 til ægteskabsloven blev det for den enkelte betraget som en skandale, hvis ikke deres familieliv var formet af ægteskabet.¹⁰ Denne type af ægteskabeligt- og biologisk defineret familie danner også i høj grad basis for den nugældende lovgivning om moder- og faderskab.¹¹ Traditionelt har familien bygget på ægteparret, som det centrale element. Denne familieideologi har haft betydning for den retlige regulering siden starten af det 19. århundrede, hvilket ses i ægteskabslovgivningen fra 1920'erne, der også i dag udgør grundstammen i ægteskabslovgivningen.¹² I denne tidlige familievalgning var samfundsnormer tillagt høj vægt ved fordeling af forældremyndigheden, hvor domstolene i skilsmisssager ved tvivlstilfælde forholdt sig til, hvem der havde forbrudt sig mod ægteskabet.¹³

”Familien” adskiller sig fra ”parret” ved at have fået børn. Også i relation til børnene, har ægteskabet haft afgørende betydning. Dette fremstår tydeligt i reguleringen af forældremyndighed, hvor moderen frem til ændringen af myndighedsloven i 1986 havde forældremyndigheden alene, hvis

---

⁹ Familieretspolitik, s. 11 f.

¹⁰ Forældremyndighed & menneskelig integritet, s. 24 f.

¹¹ L 207, 2012-13, Almindelige bemærkninger til lovforslaget som fremsat, 3.1.1 Gældende ret, s. 10.

¹² Familieret, 4. udgave, s. 104 f, samt Et komparativt studie af tvistløsning og forligsbestræbelser i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær i dansk, norsk og new zealandsk ret, s. 20 f.

¹³ Forældremyndighed & menneskelig integritet, s. 27,

hun ikke var gift, uanset om hun var samlevende med barnets far.¹⁴ Ligeledes var det ikke muligt at aftale fælles forældremyndighed mellem ugifte eller i forbindelse med ægteskabets ophør.¹⁵

Barnets retsstilling var afhængigt af forældrenes ægteskabelige status frem til 1960, hvor *lov om børns retsstilling* med få undtagelser adskilte de to i retlig henseende. Myndighedsloven af 1985 med senere ændringer, frigjorde barnets retsstilling, så det ikke længere blev anset som en del af ægteskabsretten, men overgik til et retsforhold mellem barnet og forældrene. Myndighedsloven gjorde det også muligt at aftale fælles forældremyndighed mellem ugifte forældre.¹⁶ Lovændringen tog således højde for udviklingen i samfundet med et voksne antal af papirløse samlivsforhold og skilsmisser. En aftale om fællesforældremyndighed mellem ugifte forældre skulle dog godkendes af statsamtet, jf. Myndighedslovens § 9 af 1985. Man har siden den første regulering af forældremyndigheden, beholdt den juridiske begrænsning, at forældremyndigheden på ethvert givent tidspunkt kun kan være tildelt to personer.

Ægteskabet, som fundament for familieopfattelsen, er gennem det 20. århundrede gradvist blevet erstattet af *aftalefamilien*.¹⁷ Aftalefamilien adskiller sig ved, at magten og rollerne i familien ikke længere er biologisk bestemt, men fordeles mellem familiens parter, som ved en aftale. Hvor der tidligere har været meget klare kønsroller i familien, har samfundsudvikling, som kvindernes indtræden på arbejdsmarkedet, ændret på magtbalancen og familieopfattelsen. Denne nye opfattelse af familien synes at have medført en udvikling i retskilderne, hvor familien hænger sammen i kraft af forhandling.¹⁸ Da familien bliver defineret af medlemmernes relationer, betegnes den moderne familie også som *netværksfamilien*. Netværksfamilien er kendetegnet ved, at den er mere omskiftelig og dynamisk. Familien kan således både opstå og opløses på mange forskellige måder.¹⁹ Den ændrede opfattelse af familien, der før var urokkelig og nu kan ændre sig og omdannes, skyldes i høj grad samfundets accept af skilsmissen.

---

¹⁴ Lov 277 30-06-1922 om umyndighed og værgemål, jf. lov 256 af 04-06-1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning.

¹⁵ Et komparativt studie af tvistløsning og forligsbestræbelser i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær i dansk, norsk og new zealandsk ret, s. 27.

¹⁶ Lov 200 18-05-1960 *lov om børns retsstilling* og lov 277 af 30-06-1922 om umyndighed og værgemål, som ændret ved lov 230 af 06-06-1985 og lov 231 af 06-06-1985.

¹⁷ Forældremyndighed & menneskelig integritet, s. 28.

¹⁸ Forældremyndighed & menneskelig integritet, s. 28 ff.

¹⁹ Børn i familie- og socialretten, s. 13.

4.3. Skilsmisse

Gennem 1970-80'erne blev forældre-barn relationen mere personlig, og ønsket for den voksne om at være en god og succesfuld forælder blev øget.²⁰ I samme periode blev det også mere udbredt og acceptabelt at opløse ægteskabet ved *skilsmisse*. Således var der på landsplan ca. 14.000 skilsmisser årligt i midt 80'erne, svarende til, at 20-25 % af indgåede ægteskaber blev opløst.²¹ Kombinationen af forældrenes øgede forventning om og bestræbelse på at være en god forælder og den stigende skilsmisserate, gav en øget interesse i udfaldet af sager om forældremyndighed. Som behandlet ovenfor, blev dette reguleret i Myndighedsloven, der bl.a. indeholdte regler om fordelingen af forældremyndigheden ved skilsmisse i lovens § 11.²²

Antallet af skilsmisser toppede i år 2014 og har siden været faldende. I 2023 blev der gennemført 12.862 skilsmisser, hvilket svarer til et fald på 17 % sammenholdt med gennemsnittet i de 10 foregående år.²³ Med udbredelsen af skilsmissen fulgte to nye familiemønstre: *eneforsørgerfamilierne* og *stedfamilierne*. Danmarks statistik undersøgte i 2008 de mulige familieformer og opgjorde, at der var 37 forskellige typer af børnefamilier. Der refereres til de mulige kombinationer af far, mor eller par med fællesbørn, samværsbørn og særbørn regnet kombinatorisk. Disse vil fordele sig på enlige forældre, forældrepar med fællesbørn og sammenbragte familier.²⁴

4.4. Eneforsørgerfamilier

Eneforsørgerfamilien er kendetegnet ved, at der én forælder, der lever sammen med et eller flere børn. Disse kaldes også for *solo-forældre*. Familien kan opstå ved dødsfald, som følge af skilsmisse eller ved ophør af samliv. Eneforsørgerfamilien kan også dannes af en forælder, der får et barn alene. I 2024 er der ifølge Danmarks Statistik 37.797 børnefamilier med enlige mænd, og 154.577 med enlige kvinder.²⁵ Den skæve fordeling af enlige mænd og kvinder, kan dels forklares med moderne fertilitetsbehandling, *assisteret reproduktion*, som ikke kan benyttes af enlige mænd. I dag er det med kunstig befrugtning muligt for kvinder at stifte familie uden at indgå i et par. Sundhedsdatastyrelsen har opgjort på baggrund af IVF-registret, at antallet af påbegyndte fertilitetsbehandlinger har

---

²⁰ Familiepolitik, s. 14.

²¹ Familiepolitik, s. 14.

²² Lovbekendtgørelse nr. 443 af 3-10-1985.

²³ Danmarks Statistik, dst.dk, *Stagnering i antal skilsmisser i 2023*.

²⁴ Danmarks Statistik, dst.dk, *Her er familien Danmark*.

²⁵ Danmarks Statistik, dst.dk, *Husstande og familier*.

ligget mellem 34.000-40.000 om året i perioden 2012-2023.²⁶ Behandling udbydes ikke kun til heteroseksuelle par, men også til lesbiske par og enlige kvinder, hvor antallet af kliniske graviditeter for enlige kvinder har ligget mellem 1.100-1.400 om året i perioden 2017-2024, mens antallet af påbegyndte behandlinger har ligget mellem 7.000-9.300 om året i samme periode.²⁷ De nærmere regler herom vil blive behandlet i specialet i det omfang, det er oplysende for problemstillingen.

4.5. Stedfamilier og sammenbragte familier

Indgås et parforhold, hvor en eller begge har børn fra tidligere familier opstår den sammenbragte familie. Disse børn betegnes særbørn; får parret sammen børn er disse fællesbørn. Hertil kan familien have samværsbørn, som ikke har bopæl hos familien. Fremkomsten af sammenbragte familier har medført en liste af nye familierelationer i form af stedsøskende, halvsøskende, stedforældre og stedbørn. Familiebilledet er som konsekvens blevet noget mere nuanceret med større fokus på det enkelte individ.

4.6. LGBT+ familier

Mens den traditionelle familie, som behandlet, har manden, kvinden og ægteskabet i centrum, er det ikke alle familier der tager udgangspunkt i det heteroseksuelle par. En række familietyper falder uden for det ovenfor behandlede og betegnes samlet som *LGBT+ familier*. LGBT+ står for *lesbian, gay, bisexual, transgender*, eller på dansk: lesbisk, bøsse, biseksuel, transkønnet, hvor +’et står for anden seksualitet end hetero og andre kønsidentiteter end ciskønnet.²⁸

Som forkortelsens antyder, er LGBT+ en meget bred betegnelse, hvor der kan være stor forskel på, hvordan de enkelte LGBT+ personer opfatter sig selv og deres identitet. LGBT+ bevægelsen er en samlet bevægelse, der gennem organisationer, som LGBT+ Danmark, kæmper for mere inklusion i lovgivningen, ligestilling og generelt for LGBT+ personers rettigheder.²⁹ Det første skridt for ligestilling for LGBT+ familier var anerkendelsen af homoseksuelle par. Som det første land i verden, blev det i 1989 med indførelsen af *Lov om registreret partnerskab* muligt i Danmark at registrere et partnerskab mellem to personer af samme køn. Registrering af partnerskab havde, foruden nogle undtagel-

---

²⁶ Sundhedsdatastyrelse, esundhed.dk, *Assisteret reproduktion (IVF)*.

²⁷ Sundhedsdatastyrelse, esundhed.dk, *Assisteret reproduktion (IVF)*.

²⁸ LGBT+ Danmark, lgbt.dk, ordbog.

²⁹ LGBT+ Danmark, lgbt.dk, ordbog.

ser, de samme retsvirkninger, som ægteskabet.³⁰ Loven blev ophævet i 2012, samtidig med at samkønnet ægteskab blev legaliseret ved en ændring af ægteskabsloven.³¹ Det er derfor ikke længere muligt at indgå i registreret partnerskab, som alternativ til ægteskabet, men reguleringen gælder fortsat for partnerskaber registreret inden 15. juni 2012.

Selvom to personer af samme køn ikke biologisk kan få børn sammen, kan et barn alligevel have to forældre af samme køn. Ved registrering af en medmor, som alternativ til faderskab, kan to kvinder begge få retligt forældreskab over deres fælles barn. Muligheden herfor blev indført i 2013 og behandles i afsnit 5.2.3. Der er ikke mulighed for registrering af en ”medfar”. Par i samkønnede forhold har som andre par mulighed for adoption. Hjemlen til adoption for samkønnede par blev indført i 2010, men det kan fortsat være svært for et par af to mænd eller en mandig soloforælder at gennemføre adoption fra udlandet, da en sådan er afhængig af donorlandets syn på homoseksualitet. DIA, *Danish International Adoption*, er Danmarks eneste formidlingsorganisation for internationale adoptioner og er aktuelt under afvikling.³² Det eneste formidlingsland, som DIA havde indgået samarbejde med, der godkendte adoption til homoseksuelle var Sydafrika.³³ Internationale adoptioner behandles ikke yderligere.

Foruden samkønnet samliv kan LGBT+ familier også bestå af ”par” med mere end to parter. Danmark har et samfund, der i høj grad er indrettet efter normen, der er *monogami*. Efter denne praksis har en person kun én partner, hvorimod *polygami* er en samlivsform, hvor en person har flere partnere. Polygame forhold omfatter både de tilfælde, hvor tre eller flere personer alle er i et forhold sammen, men også de situationer, hvor person A er i et forhold med person B og person C, men person B og C ikke er i forhold sammen. Kombinationsmulighederne er store, og forholdene bliver ikke mindre komplicerede, når spørgsmålet om børn kommer ind i billedet. I Danmark kan man ikke lovligt være gift med mere end en person, jf. Ægteskabslovens § 9, men der er ikke et generelt forbud mod samliv med flere personer, eller at tre eller flere personer kan være sociale forældre for et barn.

---

³⁰ Lov nr. 372 af 07-06-1989, *Lov om registeret partnerskab*.

³¹ Lov nr. 532 af 12-06-2012.

³² DIA, d-i-a.dk, *DIA ophører med at yde international adoptionshjælp*.

³³ DIA, d-i-a.dk, *Hvem kan adoptere*.

Nye begreber som *Multi-parenthood* og *polyparenting*, dækker over det fænomen, at et barn har tre eller flere forældre.³⁴ På dansk anvendes begrebet *flerforældrefamilie*.³⁵ Der må her også skelnes mellem familier, der fra start har haft en intention om, at barnet skulle have flere forældre, som det er tilfældet med regnbuefamilierne i det følgende, og familier, hvor et barn har fået flere sociale forældre uden at dette var den oprindelige intention ved incimineringen. Skilte forældres nye partnere, stedforældre, vil være eksempler herpå.

Vive: Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd udgav i 2023 en rapport om flerforældrefamilier i Danmark. Den godt 100 sider lange rapport med titlen *LGBT+familier med tre eller fire forældre*, indeholder en *karakteristik af LGBT+familier og en beskrivelse af de udfordringer, som LGBT+familier med tre eller fire forældre oplever*.³⁶ Rapporten indeholder både en kvantitativ analyse af flerforældrefamilier og en kvalitativ analyse, hvor enkelt personer beskriver de udfordringer de møder i det offentlige med deres familiekonstellation.

En af de tværgående problematikker er, at forældrene ønsker, at samtlige af familiens forældre kan have juridisk forældreskab over deres barn, hvilket der med den nugældende lovgivning ikke er hjemmel til.³⁷ Dette fører til, at nogle forældre står svagt, og at familien bliver nødt til at ”danske” rundt om reglerne for at få deres familie anerkendt. En biologisk far beskriver, at han medgik til at afgive sit juridiske forældreskab til fordel for en anden forælder, der kun havde et socialt forældreskab at støtte sig til. Fædre kan føle sig presset ud i en sådan beslutning, da en afvisning vil kunne betyde, at kvinden/kvinderne i forholdet ville vælge at få børn på anden vis for eksempel ved brug af donor.³⁸

Flerforældrefamilier møder også mange problemer, hvor systemet er indrettet til, at et barn har to forældre. Som eksempler kan nævnes fertilitetskonsultation, hvor en forælder kun måtte medvirke, hvis de var en kæreste, men ikke hvis de var en ven, eller ved fødslen, hvor der under nogen omstændigheder kun kan være en pårørende med foruden den fødende kvinde.³⁹ Familiernes mulighed for at indrette sig med forældremyndighed efter de nugældende regler behandles senere i projektet sammen med en analyse af, hvorledes forældrenes retsstilling kan styrkes ved ny lovgivning.

---

³⁴ American Bar Association, Americanbar.org: *Polyparenting: When Children Have More Than Two Parents*.

³⁵ LGBT+ Danmark, lgbt.dk: *LGBT+ Danmarks forslag til en ny juridisk flerforældremodel*, samt Samrådsmødet i socialudvalget om flerforældrefamilier fra 23-02-2023, SOU almindelige del, 2022-23 (2. samling)

³⁶ LGBT+familier med tre eller fire forældre, s. 7.

³⁷ LGBT+familier med tre eller fire forældre, s. 36 ff.

³⁸ LGBT+familier med tre eller fire forældre, s. 38 f.

³⁹ LGBT+familier med tre eller fire forældre, s. 45 og 49 f.

4.7. Andre familieformer

Nogle familiebegreber og muligheder, der ikke er gennemgået i det ovenstående, vil kort blive præ-senteret her. Nogle familierelationer opstår ved anerkendelse eller afgørelse om forældreskab, som det er tilfældet med kernefamilien, andre kan opstå senere, f.eks. som følge af adoption, plejefamilier eller i økonomisk henseende ved værgeforhold. Værgeforhold og plejefamilier vil ikke blive behandlet i specialet.

Ved *adoption* kan en adoptant adoptere en person og på den måde indtræde som forælder i medfør af Adoptionsloven.⁴⁰ Adoptionen kan enten være en *fremmedadoption* eller en *familie-* eller *stedbarnsadoption*, og reglerne herfor vil blive gennemgået i afsnit 5.4.

4.8. Delkonklusion

I det ovenstående kapitel er der redegjort for de væsentligste ændringer i familiemønstre med betydning for familieopfattelsen i dag. De fleste familier falder inden for en af følgende grupperinger: kernefamilier, sammenbragte familier, eneforsørgerfamilier og regnbuefamilier. I dag er der en stor frihed til at stifte familie, hvor klassificeringen ikke kommer i første række. Med andre ord søger begreberne at afspejle familierne, og ikke omvendt. Den klassiske kernefamilie danner stadig basis for regulering af familieretlige spørgsmål. Der er gennem tiden sket et skift fra primært at opfatte familien som en enhed til i højere grad at tage udgangspunkt i det enkelte individ. Et eksempel herpå er princippet om barnets bedste, hvorefter sager forholder sig til situationen af det enkelte barn og i mindre grad familien som helhed, hvor også forældrenes retsstilling kan få lavere prioritet.

At princippet om forældreskab bygger på den traditionelle kernefamilie har ført til forskellige udfordringer i takt med samfundets udvikling. At faderen som hovedregel var et overhoved i familien blev udfordret, da kvinder kom ind på arbejdsmarkedet. Den opståede usikkerhed i rollefordelingen i familien førte til *aftalefamilien*, der stadig i dag udgør et grundelement i familieforståelsen.⁴¹

Som netværksfamilie, kan familier stiftes mere eller mindre frit, hvorfor de er svære at beskrive og regulere. Selvom familier nu findes i mange afskygninger, tager lovgivningen i bredforstand stadig

---

⁴⁰ Lovbekendtgørelse nr. 775 af 8-07-2019, Adoptionsloven.

⁴¹ Forældremyndighed & menneskelig integritet, s. 28

udgangspunkt i tanken om, at et barn har to forældre: en far og en mor. Dette kan resultere i et skel mellem, hvordan familierne ser ud og opfatter sig selv, og hvilke muligheder og rettigheder de tilkendes. En særlig udfordring angår sociale forældre, og deres begrænsede rettigheder.

5. Forældreskab

Dette kapitel vil gennemgå de forskellige typer af forældreskab, der findes i dansk ret, og hvordan forældreskabet retligt anerkendes. De rettigheder og pligter, der følger af forældreskabet har en sådan sammenhæng med reguleringen af forældremyndigheden, at de ikke vil blive behandlet i dette kapitel, men i stedet inddrages i kapitel 6.

5.1. Definitioner

Følgende afsnit har til formål at redegøre for de forskellige former for forældreskab, der anvendes i dansk ret. De fire klassificeringer er henholdsvis det biologiske, genetiske, sociale og juridiske forældreskab.

Det biologiske forældreskab betegner den mor, der føder barnet, og faderen, der har befrugtet ægcellen, mens *det genetiske forældreskab* betegner de forældre, der har afgivet arvemateriale til barnet. Det vil sige, at den kvinde, hvis æg er blevet befrugtet, er barnets genetiske mor. For faderen vil det biologiske- og genetiske faderskab være sammenfaldne, uanset befrugtningmetoden og hvem der gennemfører graviditeten. Ved anvendelse af surrogatmoderskab er det muligt, at en kvinde kan gennemføre graviditet og fødsel med et befrugtet æg fra en anden kvinde, hvorfor distinktionen mellem genetisk og biologisk forældreskab er relevant.⁴²

Det sociale forældreskab er uafhængigt af de biologiske omstændigheder. Begrebet dækker over de forældre, der faktisk agerer forældre til barnet. Derfor kaldes de også *de facto* forældre. Det sociale forældreskab er ikke nødvendigvis sammenfaldne med de andre typer forældreskab.⁴³ Typiske eksempler herpå er adoptivforældre, plejefamilier, medmoderskab eller stedforældre. Specialet vil både benytte betegnelserne sociale forældre og *de facto* forældre. *De facto* forældreskab vil konsekvent blive anvendt til at betegne den almene forståelse af det sociale forældreskab, som beskrevet her, mens betydningen af begrebet *sociale forældre* kan variere, da nogle love definerer *social forælder* på en måde, der resulterer i en mere indskrænket personkreds.

Slutligt har vi *det juridiske forældreskab*, der er udtryk for en retsstatus mellem mor og barn, henholdsvis far/medmor og barn.⁴⁴ Det juridiske eller retlige forældreskab omhandler, hvem der retligt anerkendes og registreres som barnets forældre. Registreringen af forældrene har betydning i en

---

⁴² Familieret, s. 26 f.

⁴³ Familieret, s. 26 f.

⁴⁴ L 207, 2012-13, Almindelige bemærkninger til lovforslaget som fremsat, 3.1.1 *Gældende ret*, s. 10.

række henseender og medfører rettigheder og pligter for de registrerede. Det er afgørende, at registreringen sker, da det har betydning for navnlig forsørgelsespligt, forældremyndighed, samvær og arveret.⁴⁵

5.2. Registrering af barnets forældre

Det er muligt at registrere op til to retlige forældre i funktion af moderskab og faderskab henholdsvis medmoderskab. Registrering af forældreskabet sker i forbindelse med fødslen, og reglerne herfor fremgår af Børneloven.⁴⁶ Bliver faderskabet ikke registreret ved fødslen, eller opstår der senere tvivl om faderskabet, kan faderskabet efter omstændighederne blive behandlet i en faderskabssag. De grundlæggende regler for registrering af forældre behandles i det følgende for henholdsvis en mor, far og medmor.

5.2.1 Registrering af moderskab i forbindelse med fødslen

Den klare hovedregel er, at den kvinde der føder barnet, registreres som barnets retlige mor, jf. princippet i Børneloven.⁴⁷ Da den biologiske mor altid deltager ved fødslen, giver denne registrering ikke i almindelighed anledning til problemer. Dette udgangspunkt gør sig også gældende ved assisteret reproduktion, og hvis der er anvendt donor æg, således at den biologiske mor registreres, jf. BL § 30.⁴⁸ Dette åbner op for en særlig problematik angående surrogatmoderskab, hvor den tiltænkte sociale mor er donor og derigennem genetisk mor, men ikke den biologiske mor. En aftale om, at en kvinde, som føder et barn, skal udlevere dette efter fødslen, er ikke gyldig i dansk ret, jf. BL § 31. Familiestiftelse på denne måde medfører en vis usikkerhed for de involverede parter, særligt for den genetiske og tiltænkt sociale mor, der på baggrund af ovenstående ikke umiddelbart får nogle rettigheder, som forælder. Det retlige forældreskab kan overdrages fra surrogatmoderen til den genetiske mor via en stedbarnsadoption.⁴⁹ Denne problemstilling behandles ikke nærmere i specialet.

---

⁴⁵ Familieret, s. 26 f.

⁴⁶ Lovbekendtgørelse nr. 772 af 08-07-2019 som ændret ved lov nr. 962 af 06-26-2020.

⁴⁷ Princippet kommer til udtryk i Børnelovens § 31 om surrogatmoderskab, hvor den underliggende hovedregel fastholdes. Hertil også Familieretten, s. 32 f.

⁴⁸ Familieret, s. 26 f.

⁴⁹ Ankestyrelsen, ast.dk, *Artikel: surrogatmoderskab – en usikker affære.*

5.2.2. Registrering af faderskab i forbindelse med fødslen

At registrere faderskabet er ikke så ligetil, da det ville kræve en retsgenetisk undersøgelse at få visshed om, hvem der biologisk er far til barnet. Af samme årsag er det retlige udgangspunkt for faderskabet ikke det biologiske forældreskab, men en *pater est* formodningsregel. Registrering af faderskabet behandles i dette afsnit, mens muligheden for registrering af en medmor bliver behandlet i det følgende afsnit.

Er den biologiske mor gift, anses ægtemanden som far, jf. BL § 1, stk. 1, 1. pkt. Reglen er formet således, da den bygger på en antagelse om, at ægtemanden også i de fleste sager i realiteten er barnets biologiske far. Denne formodning kaldes også *pater est*-reglen, *faderen er den som brylluppet udpeger*, som i dag med en mere ægteskabelig neutral forståelse kan læses som, at moderens partner formodes at være faderen.⁵⁰ Denne formodning kan dog ikke lægges til grund, *hvis* ægtefællerne er separerede ved barnets fødsel, jf. BL § 1, stk. 2, nr. 1, *hvis* moderen har haft en anden registreret partner eller ægtefælle inden for de 10 måneder op til fødslen, jf. § 1, stk. 2, nr. 2, *eller hvis* begge forældre anmoder om, at der rejses faderskabssag, jf. § 1, stk. 2, nr. 3. En sæddonor kan også registreres som barnets far, når betingelserne i BL § 27, stk. 1, er opfyldt og undtagelserne i BL § 1 a, stk. 3, ikke finder anvendelse, jf. BL § 1 a, stk. 1 og 2.

Er moderen ugift, kan en mand anses og registreres som far, hvis han og moderen skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet, jf. BL § 2, stk. 1. Undtagelsen hertil, som ved en gift kvinde er, at manden ikke kan anses som far, hvis moderen har haft en registreret partner eller ægtemand senest 10 måneder inden fødslen uden at være separeret, jf. BL § 2, stk. 3, nr. 1. Bestemmelsen gælder heller ikke, hvis en eller begge parter på tidspunktet for erklæringen er umyndig eller under værgemål, jf. BL § 2, stk. 3, nr. 2, da erklæringen i så fald ikke gyldigt vil kunne underskrives. Det fremgår af forarbejderne til lovændringen i år 2001, at reglerne bygger på et princip om ligestilling mellem gifte og ugifte forældre og deres børn, hvorfor hensynene i det væsentligste er de samme.⁵¹

Endeligt kan en mand registres som retlig far, hvis faderskabet er anerkendt før barnets fødsel efter BL § 14, stk. 1, stk. 2, nr. 1, eller stk. 4, nr. 1, jf. BL § 3. *Den første mulighed* herfor i BL § 14, stk. 1, svarer til den erklæring, som forældrene kan foretage i forbindelse med fødslen efter BL §§ 1 og 2, som behandlet ovenfor. *Alternativt* kan en mand anerkende faderskabet, hvis han har haft et sek-

---

⁵⁰ Familieret, s. 27.

⁵¹ L 2, 2000-01, Almindelige bemærkninger til lovforslaget, 1.2. *Oversigt over lovforslaget*, s. 34.

suelte forhold til barnets mor i den periode, hvor hun blev gravid, jf. BL § 14, stk. 2, og tilsvarende kan en mand anerkende faderskabet, hvis han anses som barnets far i forbindelse med assisteret reproduktion efter §§ 27, 27 a, stk. 1, eller 27 b, jf. BL § 14, stk. 4. Efter disse hjemler, kan faderskabet kun anerkendes, såfremt moderen ikke har haft seksuelt forhold til andre mænd i den relevante periode op til fødslen eller er blevet behandlet med assisteret reproduktion med donorsæd fra en anden mand, jf. BL § 14, stk. 2, nr. 1, og stk. 4, nr. 1. BL § 3 kaldes også *passivitetsreglen*, da faderskabet anerkendes og registreres på baggrund af disse hjemler, hvis der ikke startes en faderskabssag.⁵²

Er der ikke hjemmel til at anerkende faderskabet før barnets fødsel, kan forholdet behandles i Familieretten, jf. Børnelovens kapitel 3 og 4. Er der fire uger fra barnets fødsel ikke registreret en fader eller medmor, rejses en faderskabssag ex officio af Familieretshuset, jf. BL § 7, stk. 1. De nærmere regler for faderskabssager ligger uden for specialets fokusområde og gennemgås ikke. Vægtningen af det sociale kontra biologiske forældreskab behandles i afsnit 5.2.4. *De bærende hensyn for, hvem der anses som forældre.*

5.2.3. Registrering af medmoderskab i forbindelse med fødslen

I 2013 blev det med samme retsvirkninger som faderskabet muligt at registrere en *medmor*, uden at skulle gennemføre en stedbarns adoption.⁵³ Medmoderskab kan registreres, hvor moderen er blevet kunstigt befrugtet af en autoriseret sundhedsperson eller under en sundhedspersons ansvar, og partneren har samtykket til behandlingen, jf. BL § 27, jf. BL §§ 3 a-3 c.⁵⁴ Reglerne for registrering af en medmor i forbindelse med fødslen fremgår af BL §§ 3 a-3 c. Reguleringen er svarende til den, der gælder for faderskab, som behandlet ovenfor med et par tilføjelser. Muligheden for anerkendelse af medmoderskabet efter BL § 14, stk. 1, jf. BL § 3 c, er betinget af, at betingelserne i BL § 27 eller § 27 a, er opfyldt. Således skal medmoderen have samtykket til behandlingen, der resulterede i barnet, og heri have erklæret, at hun skal være medmor til barnet. Ud over at være et formelt krav, medfører dette også, at en kvinde skal være tiltænkt social mor allerede ved behandlingen, og ikke kan anerkende medmoderskabet senere.

---

⁵² L 2, 2000-01, Udvalgsbetænkning, bilag 2, svar på spørgsmål 29, s. 1609.

⁵³ Lov nr. 652 af 12-06-2013.

⁵⁴ L 207, 2012-13, almindige bemærkninger til lovforslaget, 2. lovforslagets formål, s. 9 f.

At reglerne på denne måde er stringent opbygget i forhold til, hvornår man kan og ikke kan blive registreret som medmor, kan være svært at navigere i, hvis man som LGBT-personer, gerne vil danne familie. Nogle af de praktiske problemer, som LGBT-personer møder, når de vil registrere en medmor, er beskrevet i VIVE's rapport, som er introduceret i afsnit 4.6 *LGBT+ familier*.⁵⁵ Flere af forældrene i undersøgelsen har oplevet at sundhedspersonalet ikke har haft tilstrækkelig indsigt i de fornødne blanketter eller processen for registrering af medmoderskab, hvorfor familierne ikke blev vejledt herom. Dette har for to af forældrene resulteret i, at de ikke fik registreret medmoderskabet på det rigtige tidspunkt i processen.⁵⁶ Opfyldes betingelserne ikke for registrering for medmoderskab, må den ikke-registrerede sociale mor, hvis hun ønsker den retsstilling registreringen medfører, stedbarnsadopterer barnet. Der stilles efter praksis et krav om, at adoptanten skal have boet sammen med samleveren og barnet i mindst 2,5 år, hvis barnet er under 18 år.⁵⁷ Det kan derfor have stor indvirkning på forældrene, hvis ikke registrering af medmoderskabet sker korrekt, da der ikke er nogen hurtig adgang til at rette op på situationen.

5.2.4. De bærende hensyn for, hvem der anses som forældre

Da specialet har til hensigt at undersøge muligheden for at ændre begrænsningen i antallet af personer, der kan blive anerkendt som retlige forældre, er det relevant at undersøge, hvilke momenter der tillægges vægt ved registrering af forældre efter de nugældende regler. Særligt forholdet mellem biologiske og sociale forældre er interessant, da anerkendelse af mere end to forældre vil medføre anerkendelse af personer, der med sikkerhed ikke er biologiske forældre.

Som gennemgået er udgangspunktet, at den biologiske mor er retlig mor. At faderen ikke som udgangspunkt udpeges på baggrund af et biologisk eller genetisk bånd, er i det væsentligste baseret på praktikaliteter, da retsgenetisk undersøgelse af samtlige nyfødte børn og fædre væsentligt vil komplicere faderskabs-processen og ikke må forventes at have betydning for udfaldet af det endelige forældreskab ved de fleste fødsler.⁵⁸ Praktiske hensyn er dog ikke den eneste forklaring, da lovgivningen og forarbejderne understøtter, at andre hensyn, som stabilitet i barnets liv, kan vægte højere

---

⁵⁵ LGBT+familier med tre eller fire forældre.

⁵⁶ LGBT+familier med tre eller fire forældre, s. 47.

⁵⁷ Adoptionsvejledningen: VEJ nr. 10084 af 11/12/2023, Vejledning om adoption, 4.2.1. *Samlivskravet*

⁵⁸ L 2, 2000-01, Almindelige bemærkninger til lovforslaget, 2.3.2. *Børneudvalgets overvejelser*, s. 39.

end den biologiske relation. Dette kommer bl.a. til udtryk i begrænsningen af søgsmålsretten og er behandlet i de oprindelige forarbejder.⁵⁹

I henhold til BL § 6, har en mand, der har haft seksuelt forhold til moderen i den periode, hvor hun blev gravid, ret til at få prøvet, hvorvidt han er far til barnet. Bestemmelsen er dog begrænset således, at manden ikke kan få prøvet faderskabet, hvis der allerede er registreret en anden far eller medmor til barnet, medmindre han var gift eller havde et fast samlivsforhold med moderen i perioden, hvor hun blev gravid, jf. BL § 6, stk. 2, jf. stk. 1. Det følger af børneudvalgets betænkning, at denne begrænsning i prøvelsen af faderskab skal forhindre, at en mand, der kun har haft et enkeltstående forhold til moderen kan rejse en faderskabssag. I disse sager, vil barnet typisk allerede have en social far med del i forældremyndigheden. Udvalget vægter således hensynet til stabilitet i barnets liv højere end en potentiel biologisk fars interesse i at få tilkendt faderskabet.⁶⁰ Ligeledes er udgangspunktet i BL § 2, at en mand anses som far til barnet, *hvis han og moderen skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet*. Det afgørende er således ikke, om manden biologisk er far til barnet, men om han vil påtage sig det ansvar, det er at være forældre.

5.2.4.1. Vægtning af det sociale forældreskab i U 2024.1453 Ø

Vægtningen af det sociale forældreskab sammenholdt med det biologiske ægteskab kan belyses med kendelsen i U 2024.1453 Ø. Kendelsen omhandler genoptagelse af en faderskabssag, hvor A er registreret og social far til barnet B, C er mor til B, og D via en privat DNA-test vurderes at være biologisk far til B. C havde ladet A registrere, uanset at hun havde kendskab til D's mulige faderskab.

C havde uanset sit seksuelle forhold til D og viden om, at han muligvis var far til B, ladet A registrere som far i juli 2019 i forbindelse med fødslen. D havde ikke kendskab til sit mulige faderskab, og i de følgende 8,5 måned behandlede A B som sit eget barn, hvor A havde kontaktbevarende samvær 2 timer ugentlig. I 1. kvartal 2020 ansøgte A om yderligere samvær, hvorefter C, der ikke ønskede, at A skulle have samvær med B, anmodede Familieretshuset om genoptagelse af faderskabssagen. Anmodningen blev afslået i marts 2020, og først i marts eller april 2020 fik D via sms fra C oplysning om sit mulige faderskab. C indbragte afslaget på genoptagelse for familieretten, der i

---

⁵⁹ L 2, 2000-01, Udvalgsbehandling, Betænkning, *Bemærkninger Til nr. 1* (§ 6), s. 1601 f.

⁶⁰ L 2, 2000-01, Udvalgsbehandling, Betænkning, *Bemærkninger Til nr. 1* (§ 6), s. 1601 f.

2021 ligeledes afslog anmodningen om genoptagelse, og C fik i oktober også afslag på en anmodning om tilladelse til at kære familierettens kendelse.

I samværssagen indgik A og C i december aftale om en ordning, hvor A fik udvidet sit samvær med B til hver fredag i 3-4 timer og hver anden uge fra lørdag til søndag. C og D fik i foråret 2022 gennemført en DNA-test, der med 99,9999 % sikkerhed fastslog D, som biologisk far, hvorfor D i maj anmodede om rejsning af en faderskabssag, som Familieretshuset afslog. I marts 2023, afslog Familieretten genoptagelse, og i maj fik D afslag fra Procesbevillingsnævnet på en anmodning om at få tilladelse til at kære kendelsen til landsretten. I juni anmodede C igen Familieretshuset om genoptagelse af faderskabssagen, og efter aftale med C har D siden juni haft samvær med B i gennemsnit 2 gange om ugen, og med overnatning omtrent hver 14. dag. C's anmodning blev afslået i Familieretshuset, men familieretten traf afgørelse om genoptagelse af faderskabssagen. Samme dag gav Procesbevillingsnævnet A tilladelse til at kære kendelsen, som landsretten i U 2024.1453 Ø forholder sig til.

Sagen er stillet skarpt op mellem den registrerede far, der ved sagens behandling havde ageret far i 3,5 år og har en væsentlig tilknytning til barnet, og den biologiske far. A's advokat formulerer det således i kæreskriftet: "Landsretten bedes afklare, hvorledes barnets bedste skal varetages i sådanne faderskabssager, herunder hvor meget vægt de forskellige forældreskabsformer tillægges." Landsretten forholder sig til om der kan ske genoptagelse af faderskabssagen efter BL § 24. Af bestemmelsens stk. 2, nr. 1-6, fremgår momenter, som navnlig skal tillægges betydning. Det tillagdes i Landsretten vægt, at C lod A registrere som far og lod ham behandle B som sit i ca. 8,5 halv måned, før hun anmodede om genoptagelse af faderskabssagen i overensstemmelse med BL § 24, stk. 2, nr. 4 og 5, samt at A i samme periode har haft en faderlig relation til B, og at hensynet til stabiliteten i B's opvækst derfor taler imod at fratage A faderskabet. En af momenterne, der tillægges betydning ved vurderingen af genoptagelse af en faderskabssag, er netop også, om det forventes at barnet vil få en anden far eller medmor, såfremt sagen genoptages, jf. BL § 24, stk. 2, nr. 6.

Udfaldet i landsretten er modsat af det i familieretten/byretten, da familieretten forventede, at D ville blive dømt som far ved faderskabssagens genoptagelse. Dette understøttede familieretten med den i sagen nye DNA-test, der med stor sikkerhed fastslog D's biologiske faderskab. Det biologiske faderskab vil almindeligvis have betydning for faderskabssager, men givet sagens omstændigheder, bl.a. at DNA-testen blev gennemført to år efter, at D havde kendskab til muligheden for faderskab, og at C først rekvirerede en DNA-test i 2022, trods kendskab til tvivl om faderskabet siden undfan-

gelsen i 2018, fandt landsretten ikke, at den sikre viden om det biologiske faderskab i sig selv var tilstrækkeligt til at statuere, at faderskabssagen vil forventes at få et andet udfald. C, der ville have faderskabssagen genoptaget, havde oprindeligt accepteret A som far, uanset, at der var tvivl om faderskabet, hvorfor landsretten både over for B, men også over for A, fandt det uhensigtsmæssigt ikke at fastholde det allerede anerkendte faderskab. Ud fra en samlet afvejning af momenterne i BL § 24, stk. 2, nr. 1, 2, 4, 5 og 6, fandt landsretten ikke at faderskabssagen kunne genoptages efter BL § 24, stk.1.

5.2.4.2. Vægtning af socialt forældreskab, medmoderskab

Reglerne om medmoderskab fremhæver også, at anerkendelse af et socialt forældreskab kan være det bedste for barnet. Pater est-reglen, har ud fra et ligestillingsprincip banet vej for en regulering, hvor også en kvindes hustru kan blive anerkendt som barnets ”far”.⁶¹ Fra perspektivet af ligestilling mellem hetero- og homoseksuelle par er reglerne godt motiveret, men det er også vigtigt at observere, at anerkendelsen af medmødre medfører en fuldstændig tilsidesættelse af det genetiske forældreskab til fordel for den sociale relation. Forinden indførelsen af reglerne om medmoderskab i 2013, var det allerede muligt for et par, der anvendte sæddonor, at registrere partneren som barnets far på trods af en sikker viden om, at han ikke var barnets biologiske far, jf. dagældende BL § 27.⁶² Som behandlet ovenfor, giver BL § 27 i dag, samme retstilstand for en fader og en medmor, hvis barnet er kommet til ved assisteret reproduktion. Lovgiver har fundet det til barnets bedste, at sikre den retlige anerkendelse af det sociale forældreskab.⁶³ De formulerer således i de almindelige bemærkninger: ”[Det tillægges] afgørende vægt, at kvinden er tiltænkt en rolle som barnets sociale forælder. Da det i Børneloven er en grundlæggende forudsætning, at et barn så vidt muligt skal have to forældre, er det en naturlig udvikling og i overensstemmelse med lovens formål at lade den sociale medmor opnå samme retlige status som en far således, at barnet sikres to retlige forældre.”⁶⁴

---

⁶¹ L 207, 2012-13, Bemærkninger til lovforslaget som fremsat, 3.1.2. *Social- og Integrationsministeriets overvejelser*, s. 11.

⁶² L 207, 2012-13, Bemærkninger til lovforslaget som fremsat, 3.2.1.3. *Kunstig befrugtning*, s. 15.

⁶³ L 207, 2012-13, Bemærkninger til lovforslaget som fremsat, jf. i det hele afsnit 3.2.3. *Den foreslåede ordning* og følgende, s. 15 ff.

⁶⁴ L 207, 2012-13, Bemærkninger til lovforslaget som fremsat, 3.1.3. *Den foreslåede ordning*, s. 11.

5.3. Medfaderskab

Af det gennemgående kan det bemærkes, at den kvinde der bærer og føder barnet, altid vil blive registreret som den ene forælder, og at der hertil kan registreres en far eller medmor. Reglerne om medmoderskab er indført for at skabe ligestilling mellem forskellige familieformer, navnlig mellem familier med to mødre og familier med en far og mor. Det nærliggende spørgsmål herefter er selvfølgelig, hvor er hjemlen til medfaderskab? Bør der ikke være ligestilling mellem familier med to mødre og familier med to fædre?

Det korte svar er, at der endnu ikke i gældende ret er hjemmel til, at der kan registreres to fædre i forbindelse med fødslen af et barn. På overfladen kan det virke simpelt at tillade anerkendelse af to fædre, men det giver anledning til nogle etiske dilemmaer, der har afholdt politikkerne fra at indføre en sådan lovgivning. Anerkendelse af to fædre vil ikke have praktisk betydning, hvis ikke surrogat-aftaler fritstilles i samme ombæring. Med en begrænsning af to forældre, vil forældreskab til begge fædre betyde, at den kvinde, der føder barnet, ikke samtidig kan registreres, og derved skal indgå aftale om at skulle afgive sit barn. En sådan aftale er ikke uden betænkeligheder, særligt ikke hvis den foretages mod vederlag, kommerciel surrogati, eller er grænseoverskridende. Selv hvis en kvinde altruistisk medgår til at bære et andet pars barn, kan hun ikke ved fødslen fragå forældreskabet til fordel for en anden forælder.

Da reglerne om medmoderskab blev indført, blev det overvejet, om hjemlen også skulle gælde medfaderskab, hvilket som bekendt ikke blev tilfældet. I 2022 blev det igen behandlet i folketinget på baggrund af et borgerforslag *B 72 Forslag til folketingsbeslutning om at anerkende medfaderskab i regnbuefamilier (borgerforslag)*, hvorvidt der bør indføres en hjemmel til registrering af medfaderskab i forbindelse med fødslen.⁶⁵ Af forslaget fremgår:

”Et registreret medfaderskab giver både barnet og medfaderen en række rettigheder og pligter. Medfaderskab betyder bl.a.,

- at medfaderen har pligt til at forsørge sit barn,*
- at barnet og medfaderen har ret til at arve efter hinanden,*
- at medfaderen kan få samvær med sit barn,*
- at medfaderen kan få del i forældremyndigheden,*
- at barnet kan få medfaderens efternavn, og*

---

⁶⁵ Beslutningsforslag nr. B 72, Folketinget samling 2012-22, Folketingstidende Tillæg A.

- *at barnet kan få samme statsborgerskab som medfaderen, hvis betingelserne er opfyldt.*⁶⁶

Grundtanken er således, at medfaderskab vil have samme retsvirkninger som de glædende regler om forældreskab. Forslaget blev vedtaget af folketinget, og der udtrykkes herved et klart ønske om på sigt at kunne anerkende to fædre til et barn, og at der i det videre arbejde må tages højde for de etiske kvababelser, der kan bestå ved den faktiske familiedannelse. Borgerforslaget inddrages i specialet, da det under behandlingen heraf bliver debatteret, om anerkendelse af medfaderskab og flerforældrefamilier reelt bør behandles som to særskilte problematikker, eller om det er to sider af samme sag, og om der ved spørgsmålet om registrering af medfædre også bør tages højde for flerforældrefamilier. Indføres der en adgang til at registrere mere end to forældre, vil der ikke bestå de samme betænkeligheder ved at anerkende to fædre i og med, at den fødende kvinde fortsat vil kunne registreres som mor. Dette spørgsmål vil blive behandlet igen under afsnit 7.3. *Reguleringsmodeller for anerkendelse.*

5.4. Adoption

I forlængelse af de gennemgåede hovedregler for registrering af retligt forældreskab, er det relevant at gennemgå muligheden for at skabe et ”kunstigt slægtskab” via adoption, der er reguleret i *Adoptionsloven* (ADL) og *Adoptionsbekendtgørelsen*.⁶⁷ Afhængigt af hvor barnet er fra og adoptantens relation til barnet, kan adoptioner inddeles i forskellige typer. De omfatter *stedbarnsadoption*, jf. ADL § 5 a, *familieadoption*, jf. ADL § 4 a, stk. 2, *fremmedadoption*, jf. ADL § 4 a, stk. 1, samt *national- og international adoption*. I det følgende vil kun nationale, stedbarnsadoptioner blive behandlet, da specialets problemfelt tager sigte på forældreskabet ved familiedannelse, og det er denne type adoption, der er relevant for adoption af en samlevers børn.

Ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptanten og det adopterede barn, som det der gælder for andre forælder-barn relationer, som beskrevet ovenfor, jf. ADL § 16, stk. 1. Ved stedbarnsadoption adopterer adoptanten sin samlever eller ægtefælles barn, hvor barnet bliver stillet, som var det deres fællesbarn, jf. ADL § 16, stk. 2. Adoptanten skal ikke som ved andre adoptioner godkendes ved en stedbarnsadoption, jf. ADL § 4 a, stk. 2. Princippet om barnets bedste gælder også ved adoptioner, hvor det følger af ADL § 2, at adoption kun må bevilges, når den kan antages

⁶⁶ Beslutningforslag nr. B 72, Folketinget samling 2021-22, Folketingstidende Tillæg C, Forslag som vedtaget.

⁶⁷ Lovbekendtgørelse nr. 775 af 2019-08-07, Adoptionsloven, og bekendtgørelse 2023-12-06 nr. 1516 om adoption.

at være bedst for den, som ønskes adopteret, og denne *enten* ønskes opfostret hos adoptanten *eller* har været opfostret hos denne, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen. Bestemmelsen sætter også en naturlig begrænsning for, hvor tidligt et barn kan stedbarnsadopteres. Som behandlet i afsnit 5.2.3. *Registrering af medmoderskab i forbindelse med fødslen* kan et barn ud fra praksis tidligst stedbarnsadopteres, når det er 2,5 år, da det ikke er gammelt nok til kunne ønske sig opfostret hos adoptanten, og det fra fødslen ikke har været opfostret hos denne.⁶⁸ Dette betyder også, at når et par bestående af to mænd, ønsker et barn sammen, og den ene retligt er anerkendt som far, kan den anden mand først opnå rettigheder som retlig forælder efter 2,5 år via stedbarnsadoption. Adoption udgør derfor en ringe substitut for den manglende ret til umiddelbar anerkendelse af forældreskabet. Det er derfor væsentligt sværere for to mænd at danne familie end det er for to kvinder, hvorfor det ofte debatteres, om fædre bør have bedre rettigheder.⁶⁹

5.5. Delkonklusion

Forældreskab er en bred betegnelse, som dækker over flere særskilte begreber; der er de biologisk bestemte bånd mellem forældre og barn i form af det genetiske- og biologiske forældreskab, og det følelsesmæssige, sociale bånd i form af et de facto forældreskab. Retligt kan to forældre anerkendes, som forældre til barnet, betegnet det juridiske forældreskab. Den ene forælder vil altid være den kvinde, der føder barnet, betegnet den retlige mor. Hertil kan der enten registreres en far eller en medmor. Hvem der kan registreres, som far eller medmor er i det væsentligste reguleret ud fra de samme hensyn. Der er ikke i gældende ret hjemmel til at registrere to fædre ved fødslen. Pater est-reglen om, at moderens ægtefælle eller partner er far/medmor til barnet, er stadig udgangspunktet i dansk ret, hvor forventningen om et stabilt socialt forældreskab, kan opveje hensynet til registreringen af en biologisk forælder. Dette kommer også til udtryk ved passivitetsreglen. Også i tilfælde, hvor parret ikke er gift, kan en mand anerkende faderskabet ved at begge underskriver en *omsorgs- og ansvarserklæring*. Retten til at gøre indsigelse i en faderskabssag er begrænset til parter, der har haft et samlivsforhold eller ægteskab med moderen inden for en 10 måneders periode op til fødslen. Denne begrænsning illustrerer, hvordan det fra lovgivers side har været vigtigt at finde en balance mellem hensyn til den biologiske forælder og den sociale forælder, hvor disse ikke er sammenfaldne. Det vil således kunne findes, at det er til barnets bedste at fastholde et socialt forældreskab fra

---

⁶⁸ Ankestyrelsen, ast.dk, *Familie- og stedbarnsadoption*.

⁶⁹ Information, information.dk, *Giv homoseksuelle fædrepar den samme ret til at være familie, som lesbiske par har*.

en far eller medmor, der vil drage omsorg for barnet, sammenholdt med interessen i potentielt at kunne identificere en biologisk far, der kun har haft en forbigående relation til moderen. Børneloven og dennes forarbejder giver udtryk for et ønske om at anerkende det sociale forældreskab, og at dette som en generel betragtning vil være til barnets bedste. Reglerne giver samtidig udtryk for en balance, hvor der tages hensyn til moderens tidligere partners interesse i at få anerkendt fader-/medmoderskabet til sit barn i situationer, hvor ægteskabet eller det registrerede forhold er ophørt.

Det sociale forældreskab tillægges nogen vægt i dansk ret ved anerkendelse af faderskab og medmoderskab, mens den biologiske og genetiske relation fortsat ikke er uden betydning. Det er ikke muligt, at to mænd begge kan blive registreret som forældre til barn ved fødslen. De må i stedet adoptere, eller gennemføre en stedbarnsadoption efter 2,5 år.

6. Forældreansvar

Principperne og reglerne for anerkendelse af forældreskab er behandlet ovenfor. Med henblik på inddragelse i en analyse af en kommende regulering, søger dette kapitel at afdække reglerne om forældreansvar. I det følgende vil det derfor blive behandlet, hvilke beføjelser, rettigheder og pligter forældreskabet medfører.

6.1. Om Forældreansvarsloven

Forældreansvar er reguleret i Forældreansvarsloven, hvor det fremgår af § 1, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse skal komme i første række i alle forhold omfattet af loven. Et af hovedprincipperne i Forældreansvarsloven er, at barnet har ret til begge forældre.⁷⁰ Loven omfatter både regler om, hvem, der kan opnå forældremyndighed, og hvad forældremyndigheden indebærer. Hertil indeholder loven også regler til løsning af tvister omhandlende barnets bopæl og samvær.⁷¹ I alle forhold vedrørende barnet, skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed, jf. FOL § 5, og afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der bedst for barnet, jf. FOL § 4. Disse regler er med til at sikre, at barnet er i fokus i alle sager og forhold, der angår forældremyndighed. Den øgede beskyttelse af barnet, er særlig vigtig, da der kan opstå interessekonflikter mellem forældrene og barnet, hvor en eller begge forældre ikke vil varetage barnets interesser. Alle børn og unge under 18 år, der ikke har indgået ægteskab, er under forældremyndighed, jf. FOL § 1 a.

6.2. Indehavere af forældremyndighed

Hvem forældremyndigheden tilfalder hænger i høj grad sammen med Børnelovens regler behandlet i kapitel 5. Efter FOL § 6, stk. 1, har gifte forældre fælles forældremyndighed, og tilsvarende gælder for forældre, der var gift med hinanden inden for de sidste 10 måneder før fødslen, jf. stk. 3, dog således at moderen har forældremyndigheden alene, hvis de var separeret ved barnets fødsel. Udgangspunktet er således, at forældrene automatisk har fælles forældremyndighed og er stillet lige.⁷² Er ægtefællerne separeret ved fødslen har moderen forældremyndigheden alene, medmindre den separerede partner anses som far henholdsvis medmor, eller hvis forældrene har afgivet en omsorgs-

---

⁷⁰ Køn og ulighed i samværssager, s. 28.

⁷¹ Familieret, s. 38.

⁷² Lærebog i familieret, s. 38 ff.

og ansvarserklæring, jf. FOL § 6, stk. 2. Ligeledes har ugifte forældre fælles forældremyndighed, hvis de har afgivet en omsorgs- og ansvarserklæring, jf. FOL § 7, stk. 1, nr. 1, eller har indgået aftale om fælles forældremyndighed efter § 9, jf. §7, stk. 1, nr. 2. Er en sæddonor registreret som far i medfør af BL § 1 a, vil han have del i forældremyndigheden, jf. FOL § 7, stk. 1, nr. 3. Falder ugifte forældre uden for de ovenfor nævnte tilfælde, har moderen forældremyndigheden alene, jf. FOL § 7, stk. 4.

Adopterer to forældre sammen et barn, eller adopterer en ægtefælle eller samlever den anden forældres barn ved stedbarnsadoption, jf. ADL § 5 a, har de fælles forældremyndighed, jf. FOL § 7 a, stk. 1 og 3. Adopterer én forælder et barn alene, og der ikke er tale om stedbarnsadoption, har denne forældre forældremyndigheden alene, jf. FOL § 7 a, stk. 2.

De ovenstående regler udgør udgangspunktet for forældremyndigheden. Hertil har forældrene muligheder for at indgå aftale om forældremyndighed. Fælles forældremyndighed kan aftales efter FOL § 9, mens det efter § 10 kan aftales, at den fælles forældremyndighed skal ophøre, således at den ene forælder får forældremyndigheden alene. Aftale om, at den ene forælder skal have forældremyndigheden alene kan kun indgås, hvis forældrene ikke lever sammen. En aftale mellem forældre om, at de skal have fælles forældremyndighed, har kun gyldighed, hvis den anmeldes til Familieretshuset, jf. FOL § 9, 1. pkt., eller er anmeldt til retten, hvis der er en sag om forældremyndigheden indbragt for retten, jf. FOL § 9, 2. pkt. Tilsvarende gør sig gældende ved aftale om, at den ene forælder skal have forældremyndigheden alene, jf. FOL § 10. De øvrige muligheder for overførsel af forældremyndigheden behandles i det følgende.

6.3. Forældremyndighedssager i Familieretshuset eller familieretten

Vil forældrene indgå aftale om forældremyndigheden, eller er der uenighed om forældremyndigheden kan spørgsmålet behandles ved *Familieretshuset*.

Familieretshuset er et relativt nyt tiltag, der blev oprettet ved lov i 2018, som trådte i kraft den 1. april 2019, med det formål at skabe ét samlet familieretligt system.⁷³ Familieretshuset er blevet indført for at skabe et mere helhedsorienteret forløb for familier, hvor de kan få afklaret deres sager i et enstrengt forløb.⁷⁴ Familieretshuset støtter først og fremmest parterne i at finde egne løsninger med

---

⁷³ Lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg C, Lovforslag som vedtaget.

⁷⁴ Skriftlig fremsættelse af lovforslag nr. L 90 af 7-11-2018.

udgangspunkt i parternes behov, jf. Lov om Familieretshusets § 1, stk. 3.⁷⁵ Dette udgangspunkt for konflikthåndtering, sammenholdt med muligheden for at træffe afgørelse, skyldes hensynet til *barnets bedste*, som skal sættes i forreste række, jf. Lov om Familieretshusets § 1, stk. 1 og 2. Da forældrene fremadrettet skal samarbejde og tage vare på barnet, findes det bedst for barnet, at konflikter deeskaleres ved at finde løsninger, som begge forældre kan enes om og på den måde undgå behovet for en afgørelse. Ligeledes skal det være let for familier, der selv har fundet løsninger at få dem godkendt, så sagsforløbet ikke bliver kompliceret unødigt.⁷⁶

6.3.1. Aftaler om forældremyndighed

Kan forældrene blive enige om, hvordan forældremyndigheden skal fordeles, kan de indgå aftale herom.

En aftale mellem forældre om fordeling af forældremyndigheden er kun gyldig, hvis den er anmeldt, jf. det ovenfor gennemgåede og FOL §§ 9 og 10. Har den ene forælder forældremyndigheden alene kan denne overføres til den anden forælder ved aftale, jf. FOL § 13, stk. 1, med de samme gyldighedsbetingelser. Anmeldes en aftale om ændring af forældremyndighed med hjemmel i en af disse bestemmelser, vil sagen som udgangspunkt blive behandlet i Familieretshuset som en § 5-sag, jf. Lov om Familieretshusets § 5, stk. 2, nr. 1, og *forældreansvarsvejledningens* afsnit 3.2.1.2. *Aftaler om fælles forældremyndighed* og 3.3.3.1. *Overførsel af forældremyndigheden mellem forældre ved aftale*.⁷⁷ Sagen afsluttes ved modtagelse af en anmeldelse af aftalen, jf. Lov om Familieretshusets § 25. Disse sager behandles som *enkle sager*, da reglerne om forældremyndighed giver forældrene vidtgående beføjelser til at udøve deres forældreskabskompetence, som de har lyst. At forældre med simpel aftale kan overføre forældremyndigheden til den ene forælder er lidt paradoksalt med til at understøtte normen om, at forældre kan og skal samarbejde om deres børn.⁷⁸ Lovgivningen tvinger således ikke forældrene ud i en bestemt rettighedsfordeling, men giver forældrene mulighed for at indrette sig, som det passer til deres familieforhold. Særligt relevant for specialets problemfelt, er den hjemlede mulighed i FOL § 13, stk. 2, til at overføre forældremyndigheden til andre end barnets forældre.

---

⁷⁵ Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 766 om Familieretshuset

⁷⁶ Lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19 Folketingstidende Tillæg A, Bemærkninger til lovforslaget, almindelige bemærkninger, s. 10 og 14.

⁷⁷ Vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, vejledning nr. 10090 af 11/12/2023.

⁷⁸ Børn i familie- og socialretten, s. 31.

Muligheden for at overføre forældremyndigheden til andre end forældre i medfør af FOL § 13, stk. 2, er som udgangspunkt ret vidtgående. Det er således ikke udelukket, at forældremyndigheden kan overdrages til en tredjemand, der ikke har en forudgående relation til barnet. Forskelligt fra FOL § 13, stk. 1, om overførsel mellem forældre, kræver overførsel til tredjemand dog, at aftalen *godkendes* af Familieretshuset eller familieretten, jf. FOL § 13, stk. 2. Sager om godkendelse af aftaler efter FOL § 13, stk. 2, bliver derfor visiteret som § 6- eller § 7-sager, hvor afgørelse bliver truffet af Familieretshuset, henholdsvis familieretten.⁷⁹ Bestemmelsen kan også anvendes til at overdrage forældremyndigheden til et samlevende par eller ægtefæller i forening. Dette omfatter også muligheden for at aftale fælles forældremyndighed mellem en forælder og dennes samlever eller ægtefælle, der ikke er retlig forælder til barnet, jf. FOL § 13, stk. 2, 2. pkt. Da hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse skal komme i første række, jf. FOL § 1 og Lov om Familieretshusets § 1, stk. 1, og Familieretshusets afgørelser skal medvirke hertil, jf. Lov om Familieretshusets § 1, stk. 2, skal det konkret vurderes, om det vil være til barnets bedste om en given tredjemand efter § 13, stk. 2, får forældremyndighed. Der er således behov for oplysninger om den potentielle forældremyndighedsindehaver i sagen. Det fremgår af forarbejderne til Lov om Familieretshuset, at disse navnlig omfatter oplysninger om sociale forhold, fysisk og psykisk sygdom, misbrugsproblemer og kriminalitet, herunder særligt vold og andre former for personfarlig kriminalitet.⁸⁰

6.3.2. Afgørelser om forældremyndighed

Er forældre uenige om forældremyndigheden, kan der indledes en *forældreansvarssag* i Familieretshuset, jf. FOL § 31. Sagen vil blive visiteret til behandling, som en § 6- eller § 7-sag. Da speccialet fokuserer på mulighederne for forældreskab for mere end to forældre, vil tvister mellem forældre om forældremyndighed ikke blive nærmere behandlet, ud over en kort bemærkning om, at sagerne behandles i Familieretshuset, og at afgørelse om forældremyndighed endeligt kan træffes i familieretten, hvis ikke forældrene når til enighed under sagens behandling i Familieretshuset. Reglerne herom fremgår af FOL §§ 11 og 14. samt lovens kapitel 6.

---

⁷⁹ Vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, vejledning nr. 10090 af 11/12/2023, 3.3.3.2. Overførsel af forældremyndigheden ved aftale til andre end barnets forældre.

⁸⁰ Lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg A, bemærkninger til § 9, s. 49, samt bemærkninger til § 30, s. 80 f.

6.4 Forældreskab: ansvar, pligter og rettigheder

Med anerkendelsen af det retlige forældreskab følger også nogle rettigheder, pligter og ansvar. Forældrenes forpligtelser modsvares ofte af en ret for barnet.⁸¹ Hertil følger nogle pligter og beføjelser af *forældremyndigheden*.

Forældrene har en forsørgelsespligt, hvorefter de hver for sig er forpligtet til at forsørge barnet, jf. Børnebidragslovens § 13, stk. 1, 1. pkt. Barnet skal forsørges, opdrages og uddannes under hensyn til forældrenes livsvilkår og barnets bedste, jf. Børnebidragslovens § 13, stk. 1, nr. 2. I forhold til økonomiske anliggender, handler barnets værger på den mindreåriges vegne, jf. Værgemålslovens § 1, stk. 3. Barnets værger vil almindeligvis være indehaverne af forældremyndigheden, der handler i forening jf. Værgemålslovens §§ 2 og 3.

At være forældremyndighedsindehaver indebærer en pligt til at drage omsorg for barnet og sikre dets tryghed, og giver forælderen rettigheder til at handle på vegne af barnet og i barnets interesse, jf. FOL § 2. Afgørelser om overordnede forhold i barnets daglige liv kan træffes af bopælsforælderen, jf. FOL § 3, stk. 1, 2. pkt., mens væsentlige beslutninger kræver enighed mellem forældremyndighedsindehaverne, jf. FOL § 3, stk. 1, 1. pkt. Barnet har også ret til samvær med den forælder, de ikke har bopæl hos, jf. FOL § 19.

De gennemgåede rettigheder og pligter er ikke udtømmende. Det bemærkes her, at disse rettigheder er knyttet op på det retlige forældreskab, og at der ikke er en tilsvarende regulering for sociale forældre. Ønsker flerforældrefamilier, at en anden social forælder skal have del i forældremyndigheden, må de indgå aftale om overførsel.

6.5. Delkonklusion

Retlige forældre er som udgangspunkt stillet lige og ligeværd over for barnet, jf. princippet i FOL. Retsforholdet mellem parterne kan dog forskydes, hvis ikke forældrene har fælles forældremyndighed, eller hvis forældrene er bopælsforælder henholdsvis samværsforælder. Forældreansvarsloven indeholder regler for, hvem af forældrene, der som udgangspunkt har del i forældremyndigheden. Det er imidlertid muligt at indgå aftale herom.

---

⁸¹ Børn i familie- og socialretten, s.18 f.

Sociale forældre har ikke samme rettigheder og pligter, som de retlige forældre, og vil som udgangspunkt ikke have del i forældremyndigheden. Flerforældrefamilier kan vælge at overføre forældremyndigheden til en social forælder, hvis denne godkendes af Familieretshuset eller familieretten, men der kan ikke være mere end to forældremyndighedsindehavere. Med hensyn til samvær, har barnet ret til begge sine retlige forældre, men ikke sociale forældre.

7. Anerkendelse af mere end to forældre

De ovenstående kapitler har givet et indblik i familiens udvikling gennem tiden og de væsentligste regler for forældreskab og forældremyndighed. Dette kapitel vil primært se fremad og undersøge hvilke rettigheder, der anerkendes for flerforældrefamilier, og hvordan deres retstilling vil kunne blive styrket på sigt. Der tages afsæt i de mest udbredte flerforældrefamilier, vi kender i dag: Stedforældre og regnbuefamilier med tre eller flere forældre.

Indledningsvist vil det blive undersøgt hvilke rettigheder, der anerkendes efter gældende ret. Dernæst vil følge en diskussion af, hvorvidt de ”ekstra” forældre bør anerkendes i højere grad, og hvorledes det er barnet eller forælderenes rettigheder, der skal varetages. Diskussionen bliver fulgt af en analyse af mulige modeller for udvidelse af rettighederne, og hvilke udfordringer der kan opstå, som følge heraf. Dette leder over i en analyse af, hvorvidt potentielle negative konsekvenser af udvidede rettigheder, bør afholde lovgiver fra at lovgive på området. Afslutningsvist vil kapitlet behandle hensynet til barnets bedste i lyset af det gennemgåede og den mulige fremtidige regulering.

7.1. Flerforældrefamiliers rettigheder i dag

I kapitel 5 og 6 er de grundlæggende regler for anerkendelse af forældreskab og forældremyndighed behandlet. Som det fremgår, er det ikke bare udgangspunktet i dansk ret, at et barn har to forældre, det er også integreret som et selvfølgelig grundelement i mange forskellige retsområder, og i det offentlige danske system som helhed. Det kan derfor være ganske udfordrende at afdække de mange konsekvenser en ændring i lovgivningen vil kunne medføre – eller modsat: hvor mange ændringer det vil kræve at opnå fuldstændig ligestilling for flerforældrefamilier. De sociale forældre er i det væsentligste uden rettigheder i dag.

Som behandlet i 5.3. *Adoption* får adoptivforældre de samme rettigheder, som de oprindelige forældre, da der sker et komplet familieskifte, jf. ADL § 16. Efter nugældende ret kan adoptionsreglerne ikke give mulighed for forældreskab til mere end to personer, og reglerne om stedbarnsadoption giver derfor ringe støtte til flerforældrefamilier, hvor forældreskabet ønskes delt mellem flere forældre. Nogle af udfordringerne ved at give flere rettigheder til sociale forældre vil blive belyst i det følgende gennem en analyse af de nugældende regler for overdragelse af orlov fra retlige til sociale forældre.

7.1.1. Overdragelse af orlov

Dansk ret er i udvikling på det familieretlige område, og særligt rettigheder for LGBT+ familier er i fokus. Et af de punkter, hvor flerforældrefamilier støder på problemer, er spørgsmålet om orlov i forbindelse med fødsel eller adoption. Forældres ret til orlov og dagpenge ved barsel er reguleret i *Barselsloven*, hvor der ved forælder forstås en mor, far, medmor eller adoptant, jf. Barselslovens § 23 a.⁸² Mens det af Barselslovens § 2, stk. 1, fremgår, at ”ret til fravær efter denne lov omfatter *alle* forældre”, præciserer Barselslovens § 23 a, at der alene er tale om retlige forældre, og at socialt forældreskab ikke er omfattet af definitionen. Definitionen af forældre er således sammenfaldende med forståelsen i Børneloven og Adoptionsloven, som behandlet i kapitel 5. Barselsloven tager udgangspunkt i de retlige forældres ret til barsel, men er blevet mere fleksibel for sociale forældre. Det findes ikke hensigtsmæssigt at gennemgå detailreguleringen af orlovsreglerne, da det for forståelsen af specialets problemfelt er tilstrækkeligt at vide, at forældre sikres ret til fravær i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption, og at denne ret er forbeholdt de retlige forældre, jf. ADL §§ 1 og 2.

En lovændring til Barselsloven fra 2022, der kommer regnbuefamilier til gode, har muliggjort overdragelse af orlov til sociale forældre og nærtstående familiemedlemmer.⁸³ Lovændringen, der trådte i kraft d. 1. januar 2024, er en reaktion på, at de hidtil gældende regler ikke i tilstrækkelig høj grad har taget højde for de familieformer og konstellationer, der findes i samfundet.⁸⁴ Lovændringen indsatte bl.a. Barselslovens § 23 b, der giver forældre mulighed for at overdrage alle overdragelige orlovsuger til en eller flere sociale forældre. Personkredsen er således udvidet for, hvem der kan modtage de ikke øremærkede orlovsuger. Det er her værd at bemærke, at de retlige forældre har *mulighed* for at overdrage orloven, og at bestemmelsen ikke giver sociale forældre et krav på orlov. Ved uenighed står de retlige forældre derfor stærkere, hvorfor lovgivningen nok forbedrer sociale forældres retsstilling, men ikke sikrer ligestilling mellem sociale og retlige forældre.

Muligheden for overdragelse i Barselslovens § 23 b er tiltænkt LGBT+ familier, og det er derfor tvivlsomt om loven kan fortolkes udvidende til også at rumme overdragelse til andre de facto forældre, som stedforældre.⁸⁵ Et eksempel på en situation, hvor denne problemstilling kunne være relevant, kunne se sådan ud: En kvinde A og en mand B er i et samlivsforhold, hvor A bliver gravid med en anden mand C. A og B er enige om, at varetage forældreskabet af barnet sammen, hvor B er

---

⁸² Lovbekendtgørelse nr. 184 af 2024-02-27, Lovbekendtgørelse om ret til orlov og dagpenge ved barsel, Barselsloven

⁸³ Lov om ændring af barselsloven, Lov nr. 343 af 22/03/2022.

⁸⁴ Lov om ændring af barselsloven, Lov nr. 343 af 22/03/2022, § 2, stk. 5, og Lovforslag nr. L 104, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg A, Almindelige bemærkninger, s. 12.

⁸⁵ Lovforslag nr. L 104, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg A, bemærkninger til § 1, nr. 39, s. 43 f.

indstillet på at være de facto far, og C får anerkendt faderskabet. Da B i dette eksempel ikke er retlig forælder til barnet, har han ikke ret til orlov efter Barselsloven. Spørgsmålet bliver herefter, om stedfaren B, der er indstillet på at være social forælder, også vil være social forælder efter barselslovens regler.

Barselslovens § 23 a, stk. 3, definerer sociale forældre på tre følgende måder:

”1) En forælders ægtefælle eller samlever, der er tiltænkt en forældrelignende relation til barnet, og som ikke er barnets forælder. 2) En kendt donor, der er tiltænkt en forældrelignende relation til barnet, og som ikke er barnets forælder. 3) En kendt donors ægtefælle eller samlever, der er tiltænkt en forældrelignende relation til barnet, og som ikke er barnets forælder.”

I det tænkte eksempel er det alene den første definition, der kunne være relevant. Ved samlever forstås i loven en person, der har levet i et ægteskabslignende forhold med en forælder i mindst to år på tidspunktet for orlovens begyndelse, jf. Barselslovens § 23 a. Er A og B samlevende, vil det afgørende for, om orlov kan overføres til B være, om B er tiltænkt en forældrelignende relation. Som social forælder vil det åbenbare svar være, at ja B er tiltænkt en forældrelignende rolle allerede inden fødslen, hvorfor B burde være omfattet.

Imidlertid fremgår det ikke af loven eller forarbejderne, hvilket tidspunkt, der er afgørende for om den sociale forældre er tiltænkt en forældrelignende relation til barnet. Da A blev gravid med C, var det ikke med henblik på at B skulle være forælder, men de har siden indrettet sig herefter. Det fremgår eksplicit af forarbejderne, at reglerne tager sigte på LGBT+ familier, og modsat har reglerne ikke forholdt sig til, hvilke rettigheder andre sociale forældre vil kunne opnå efter lovændringen.⁸⁶ Det kan undre, at der på denne måde ”forskelsbehandles” i lovgivningen, når de facto forældreskab mellem et barn og sin stedforælder, kan være lige så reelt som relationen i en regnbuefamilie. Reguleringen kan være udtryk for, at der er en modvilje mod at gøre personkredsen for bred, da reglerne også bygger på en interesseafvejning, hvor der også skal tages hensyn til andre parter, herunder arbejdsgivere.⁸⁷

Samme lovændring indførte også en hjemmel i Barselslovens § 23 c til, at en forælder til et barn, der kun har én forælder, jf. Barselslovens § 21 c, kan overdrage sin ret til orlov helt eller delvis til et nærtstående familiemedlem. Barselslovens § 23 c bliver kort behandlet her, da den udtrykker en

---

⁸⁶ Lovforslag nr. L 104, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg A, bemærkninger til § 1, nr. 39, s. 43 f.

⁸⁷ Der er ikke i forbindelse med udarbejdelse af specialet søgt adgang til administrative afgørelser, hvorfor der ikke kan redegøres for fortolkningen af ”social forælder” i praksis.

grundlæggende intention om i højere grad at understøtte flere familiekonstellationer, og særligt relationer, der falder uden for det retlige forældreskab. Nærtstående familiemedlemmer omfatter forælders egne forældre og søskende over 18 år samt forældre og søskende over 18 år til en afdød forælder. Igen kan det overvejes, om der burde være en udvidet mulighed for overdragelse til andre sociale forældre, som det er muligt for regnbuefamilier. Sociale forældre er også omfattet af den beskyttede personkreds i Ligebehandlingsloven, jf. Ligebehandlingslovens §§ 8, 8 a, 9 og 16.⁸⁸

Spørgsmålet om barsel og forældreorlov er også behandlet i VIVE-rapporten, hvor lovændringen, der muliggjorde overdragelse af orloven til sociale forældre endnu ikke var trådt i kraft. Som ved mange andre områder, kunne forældrene ofte løse barselsproblemet i praksis, selv om de ikke havde hjemmel hertil, bl.a. ved selv at finansiere fridage eller ved at have forstående arbejdsgivere, men de havde stadig en gennemgående bekymring ved retligt at være stillet svagt, hvis noget skulle gå skævt.⁸⁹

7.2. Bør socialt forældreskab anerkendes?

Det kan overvejes, om der overhovedet bør tilkendes sociale forældre eller flerforældrefamilier flere rettigheder end de har i dag. Da kapitel 7 har til formål at undersøge mulighederne og udfordringerne i at anerkende en bredere personkreds af forældre, er det værd først at overveje, om sociale forældre i det hele taget bør tilkendes flere rettigheder. Dette afsnit vil derfor se på nogle af de argumenter, der kan tale henholdsvis for og imod ny regulering.

De fleste familier i dag har to forældre, hvorfor dette udgangspunkt for lovgivningen kan gøre anvendelse af retsreglerne lettere i ”almindelige” sager, hvor flerforældrefamilier med samfundets indretning, alligevel ofte skal behandles som en undtagelse. Man kan derfor overveje nødvendigheden af at indføre ny lovgivning til fordel for disse familietyper. I forlængelse heraf, er der ikke andre lande i EU, der i dag anerkender mere end to forældre, selvom det i Holland har været debatteret siden 2016.⁹⁰ Der er ikke nogen mekanisme i EU til anerkendelse af forældreskab på tværs af landegrænser, hvorfor anerkendelse af mere end to forældre i Danmark kan give problemer, hvis en regnbuefamilie flytter til et andet land.⁹¹

---

⁸⁸ Lovbekendtgørelse 2011-06-08 nr. 645 om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse mv.

⁸⁹ LGBT+familier med tre eller fire forældre, s. 38.

⁹⁰ Utrecht University, uu.nl, *Modern parenthood and parentage law: how to create a better match?*

⁹¹ European Parliament, Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs, 2022/0402(CNS), s. 3.

Hertil kommer spørgsmålet om, hvor mange forældre, der skal åbnes op for? Med princippet om barnets bedste, bør der i regulering på børne- og familieområdet tages højde for, hvilken virkning det har på børnene at vokse op i familier med flere forældre. Der er ikke på nuværende tidspunkt meget forskning eller rapporter, der undersøger trivslen for børn i flerforældrefamilier sammenholdt med andre accepterede familieformer. Dette måtte daværende social- og ældreminister Astrid Krag også erkende i marts 2022, hvor hun i et svar på en forespørgsel skriver: ”Ministeriet er ikke bekendt med forskning vedrørende familier, hvor børn lever med to retlige forældre og en eller flere sociale forældre.”⁹² Der kan derfor være holdepunkter for, at man bør være tilbageholdende med at anerkende nye rettigheder for hurtigt, da der er for lidt viden om, hvad det vil sige for børn at vokse op i disse familietyper. Bliver der en udvidet adgang til forældreskab, vil det meget sandsynligt også møde stor modstand og ikke være uden betænkeligheder senere at fratage allerede anerkendte rettigheder.

Modsat er flerforældrefamilier i dag ofte nødt til at omgå regler, lyve om deres situation eller finde egne løsninger, som det fremgår af VIVE-rapporten, da de ikke er tænkt ind i de nugældende regler. Rapporten giver også indtrykket af en modenhed i samfundet med hensyn til anerkendelse af sociale forældre, hvor bl.a. jordemødre, fagpersonale ved fertilitetsbehandling og arbejdsgivere har været indforstået med familiernes situation og imødekommer dem, selvom det medfører handlinger som familierne enten ikke har krav på, eller som direkte strider mod lovgivningen. Således er der blevet tilladt, at flere end to forældre var til stede ved en fødsel, at venner blev anset som et kærestepar for at kunne gennemføre fertilitetsbehandling og at fravær på en arbejdsplads på grund af et sygt barn blev accepteret, selvom den sociale forælder ikke havde krav herpå.⁹³ Det kan derfor fremføres, at lovgivningen burde ændres, så disse krumspring ikke er nødvendige, når der i samfundet opleves et skel mellem ret og retfærdighed.

Det må erkendes, at der reelt i Danmark findes familier, der har indrettet sig med mere end to forældre, og at det med udviklingen af netværksfamilien, som behandlet i afsnit 4.2. *Den traditionelle opfattelse af kernefamilien*, må forventes, at disse nye familiekonstellationer bliver mere accepteret med tiden. Hvad angår spørgsmålet om negative følger af anerkendelse af flere forældre, må man også være påpasselig med at udvise en sådan forsigtighed, at velfungerende familier ikke får anerkendt grundlæggende rettigheder, der afhjælper de benspænd, de møder i hverdagen. Tanker om

---

⁹² Social- og Ældreudvalget 2012-22, SOU alm.del – endeligt svar på spørgsmål 272. Svaret er afgivet 11-03-2022.

⁹³ LGBT+familier med tre eller fire forældre, s. 45 f, 50 og 57 f.

barnets situation, hvis en flerforældrefamilie bryder op, kan også føre til en modvilje mod at anerkende flere forældre.

Der kan udtrykkes en reel bekymring for, hvordan børn stilles, hvis en familie går i opbrud, og en større kreds af forældre vil have samvær med barnet mv. Denne problematik er socialudvalget opmærksomme på, og social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil har i 2023 formuleret sin modvilje mod, at børn skulle havne i en 7-7-7-7-7 ordning.⁹⁴ Disse mulige følgeproblematikker skal selvfølgelig også behandles i lovgivningen, såfremt sociale forældre opnår fuld ligestilling med retlige forældre. Denne problematik må dog, som for to-forældre-familier i dag, reguleres særskilt, og det ene bør ikke stå i vejen for det andet. Dette vil blive behandlet nærmere i afsnit 7.3.3. *Velfungerende familier og familier i opbrud.*

De hensyn, der tillægges vægt ved fastsættelse af forældreskabet i dag, som behandlet i kapitel 5. *Forældreskab*, kan også tale for en udvidelse af personkredsen af forældre. Særligt efter at der er indført mulighed for registrering af en medmor, er det blevet mere øjensynligt, at man i højere grad er interesseret i at registrere forældre, der har en faktisk intention om at tage vare på barnet, end at fastslå det biologiske forældreskab. Ligeledes er udgangspunktet for forældreskabet mellem ugifte baseret på en omsorgs- og ansvarserklæring. Reglerne om stedbarnsadoption vidner også om, at registrering af en socialforælder kan være til barnets bedste. At stedbarnsadoption alene kan ske, hvis barnet kun har én forælder, kan virke arbitrært, hvor det selv med samtykke fra begge forældre ikke er muligt at adoptere.

Som en kort opsummering, er der både argumenter for og imod indførsel af fuldstændig ligestilling mellem retlige og sociale forældre. Det vurderes, at argumenterne for anerkendelse af flere rettigheder samlet vejer højere end argumenterne, der taler imod. Kritikken af den manglende indsigt i de omfattede familieformer findes at være valid, og det vil naturligvis være mere betrykkende om ny regulering blev indført på et mere oplyst grundlag. I det følgende ses på det politiske perspektiv. Hvad har Folketingets indstilling været til spørgsmålet om børns ret til flere forældre?

7.2.1. Folketinget og børns ret til flere forældre

Ny lovgivning om sociale forældres rettigheder eller børns ret til flere forældre skal endeligt vedtages af Folketinget, som det er tilfældet med al almindelig lovgivning, jf. Grundlovens § 41. Dette

---

⁹⁴ Samrådsmødet i socialudvalget om flerforældrefamilier fra 23-02-2023, SOU almindelige del, 2022-23 (2. samling)

afsnit vil derfor undersøge, hvordan folketinget har forholdt sig til spørgsmålet om retten til flere forældre. I december 2021, blev der stillet en forespørgsel til daværende social- og ældreminister Astrid Krag med følgende ordlyd:

”Vil ministeren redegøre for sin principielle holdning til muligheden for at give børn ret til flere juridiske forældre end to, således at børn får ret til samvær med alle deres forældre, og muligheden for, at forældrenes rettigheder i forhold til barsel, børns sygedage, skole-hjem-samtaler etc. forbedres?”⁹⁵

Forespørgslen., der blev besvaret i marts 2022, blev et trinbræt til en debat om flerforældrefamiliers retstilling i Danmark. Foruden en kort redegørelse af ministeriets arbejde med enkelte rettigheder, henviste Astrid Krag i sin besvarelse til betænkelighederne ved, at et barn skal have mere end to forældre. Hun peget på risikoen for den konfliktfyldte familie og udfordringer ved de væsentlige beslutninger, der kræver enighed mellem forældrene. *”Risikoen for at øge potentialet for konflikt, både i dagligdagen, men også i forbindelse med samlivsbrud, er en høj pris at betale for de børn, der måtte komme i klemme. Fokus på de voksnes rettigheder må i min optik aldrig overskygge fokus på barnet. Det mener jeg der er en reel risiko for her, og derfor mener jeg, at det, der hidtil har været det gældende princip, nemlig princippet om to juridiske forældre, bør fastholdes.”*⁹⁶ Selvom ministeren således mener, at der ikke bør anerkendes mere end to juridiske forældre, arbejder regeringen fortsat på at understøtte de forskellige familietyper, sådan som de har valgt at indrette sig. Afvejning af børnenes kontra forældrenes rettigheder er også en vigtig debat, og særligt hvad der findes at være barnets bedste i denne problematik. De forskellige anskuelser herom behandles i det følgende afsnit 7.2.2. *Barnets perspektiv: beskyttelse af forælder eller barn?*

Forespørgselsdebatten frembragte forskellige perspektiver på den mulige regulering, og om regulering i det hele taget var en god idé. Særligt to fokuspunkter var gennemgående: hvordan vil højkonfliktsager ser ud i flerforældrefamilier, og bør risikoen for højkonfliktsager afholde lovgiver fra at åbne op for anerkendelse af flere retlige forældre? I debatten var der generel enighed om, at der er en del dilemmaer, der skal behandles i forbindelse med ny regulering, men også en række problemer, der vil forblive uløste, hvis ikke man vælger at indføre ny lovgivning. Selvom der var forskellige tilgange til emnet, var alle enige om, at barnets tarv skal komme i første række. Hvad der findes at være barnets tarv er så straks sværere at fastsætte, som det også vil blive behandlet i det følgende

---

⁹⁵ Forespørgsel nr. F 19, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg G.

⁹⁶ Tirsdag den 15. marts 2022 (D), Folketingstidende Tillæg F, s. 56.

afsnit. Forespørgselsdebatten endte ud i tre forslag til vedtagelsestekster, der alle blev afvist. Alligevel inddrages disse i specialet her, da de udtrykker nogle af de indgangsvinkler man kan tage til en ny regulering og samtidig belyser, hvorfor det er svært politisk at nå til enighed herom.

Den første af disse vedtagelsestekster, V 51, som 25 stemte for og 71 stemte imod har følgende ordlyd: *”Folketinget konstaterer, at de klassiske familieformer med én far, én mor og deres fælles børn ikke længere er dækkende for den virkelighed, som flere og flere børn vokser op i. Kærlighed kender ikke køn, lgbt+-familier dannes og trives, og der findes børn, som vokser op med forældre af samme køn og med flere end to forældre. Den virkelighed bør anerkendes, og Folketinget tog første skridt til dette ved at give mulighed for at dele barselsorlov med op til fire sociale forældre. Folketinget mener derfor, at der bør igangsættes undersøgelser af og vidensindsamling om omfanget af regnbuefamilier med børn med flere end to forældre i Danmark, deres forhold og de barrierer, de møder, med henblik på at tilpasse lovgivningen, så flere familieformer anerkendes.”*⁹⁷

Umiddelbart skulle man synes, at vedtagelsesteksten er svær at være uenig med. I bund og grund siger den to ting; det må konstateres, at regnbuefamilier og flerforældrefamilier findes i det danske samfund, og at deres forhold bør undersøges nærmere. Slutligt sættes dog en ambition om at tilpasse lovgivningen på baggrund af den indsamlede viden. Her var nogle partier væsentligt mere tilbageholdende end andre, da de ikke ville risikere en retsstilling, der i ringere grad varetager barnets trav. Camilla Fabricius fra Socialdemokratiet udtalte ”Som det ser ud nu, er vi ikke klar på at skulle have mere end to juridiske forældre.”⁹⁸ Hertil blev der også udtrykt uenighed i grundpræmissen om, at den klassiske kernefamilie nogensinde har været dækkende for virkeligheden, da der altid har været undtagelser.

Det andet forslag til vedtagelse V 52 har følgende ordlyd: *”Folketinget anerkender, at der [findes] familier, hvor et barn ikke alene har to retlige forældre, men også én eller flere sociale forældre. De forskellige familieformer skal rummes i vores samfund. Folketinget er opmærksom på, at de hensyn, der skal varetages med reglerne om retligt forældreskab, kan være modsatrettede, f.eks. barnets ret til forældre og hensynet til ligestilling mellem forældrene, mellem gifte og ugifte og mellem par af samme køn og par af forskellige køn. Folketinget bakker op om, at hensynet til barnet bør være det overordnede princip i reguleringen af familieretlige forhold vedrørende børn og ikke hensynet til de voksne. Folketinget er derfor enig med regeringen i, at princippet om to retlige forældre bør fast-*

---

⁹⁷ Forespørgsel nr. F 19, V 51 Forslag til vedtagelse, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg G.

⁹⁸ Tirsdag den 15. marts 2022 (D), Folketingstidende Tillæg F, s. 57.

holdes. Under hensyn til barnets bedste og familiernes mangfoldighed opfordrer Folketinget regeringen til fortsat at arbejde på at understøtte mangfoldigheden i samfundet og familiernes mulighed for at indrette sig på forskellig vis.”⁹⁹ 28 stemte for forslaget, mens 68 stemte imod.

Som V 51 giver V 52 også udtryk for at ville anerkende flere familietyper, men forskelligt fra V 51 vil V 52, som udgangspunkt fastholde princippet om to retlige forældre og i stedet kigge på andre metoder for at sikre en tilretning til det moderne samfund. Igen ses princippet om barnets bedste, som et bærende hensyn, der netop skal gå forud for forældrenes ret. Der kan hertil overvejes, om princippet om to retlige forældre reelt kan være til hinder for i nogle situationer at træffe afgørelser til barnets bedste. De modsatrettede hensyn i kernen af området gør det praktisk talt umuligt at udpege én løsningsmodel som den rigtige.

Endeligt lyder den tredje og sidste vedtagelsestekst V 53 således: ”Folketinget er optaget af at sikre, at alle har mulighed for at leve i de familiekonstellationer de ønsker. Folketinget mener, at familiernes ret og frihed til at bestemme over egen tilværelse står højt, hvorfor det er væsentligt, at samfundet indrettes således, at familierne har mulighed for at indrette familielivet på den måde, der passer den enkelte familie bedst. Folketinget mener dog, at man bør være varsom med at indføre en ret til flere juridiske forældre end to, da en sådan ret ikke nødvendigvis vil være i barnets tarv i f.eks. skilsmissegager. Derudover er Folketinget bekymret for en lang række etiske dilemmaer, herunder hvordan flere juridiske forældre påvirker børns opvækst. Folketinget anerkender, at der i dag findes familiekonstellationer, som ikke er retmæssigt ligestillet med traditionelle familietyper. Folketinget foreslår således at undersøge alternative muligheder og løsninger på, hvordan man kan sikre ligestilling i utraditionelle familiekonstellationer under hensyn til barnets tarv.”¹⁰⁰ 32 stemte for vedtagelse af V 53, 62 stemte imod og 2 stemte hverken for eller imod.

Dette sidste forslag, anerkender som de to første, at disse nye familiekonstellationer faktisk findes, og at reguleringen i dag ikke i tilstrækkelig grad tager højde for disse. Ses der overordnet på de tre vedtagelsestekster, er V 51 positivt stemt oven for ny regulering, V 52 vil som udgangspunkt fastholde grundprincippet om to forældre, mens V 53 fokuserer på udfordringerne ved at anerkende flere forældre, og hvorfor folketetinget bør udvise varsomhed med en sådan regulering. Afstemningen blev foretaget d. 22. marts 2022, hvor alle tre forslag blev forkastet, og de endelige stemmer fordel-

---

⁹⁹ Forespørgsel nr. F 19, V 52 Forslag til vedtagelse, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg G.

¹⁰⁰ Forespørgsel nr. F 19, V 53 Forslag til vedtagelse, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg G.

te sig som det fremgår ovenfor.¹⁰¹ Stemmetallene viser en næsten lige tredeling mellem de tre forslag, hvilket igen illustrerer den politiske splittelse med hensyn til, hvordan den rigtige løsning ser ud. Fælles for de tre er en interesse i at undersøge familiernes forhold nærmere og et ønske om at understøtte mangfoldigheden. Ved udarbejdelse af ny lovgivning, skal der tages hensyn til barnets tarv, hvilket uddybes i afsnit 7.2.3. *Barnets bedste i et EU-retligt perspektiv.*

7.2.2. Barnets perspektiv: beskyttelse af forælder eller barn?

Når det kommer til indretning af regler om retlig anerkendelse af flere forældre, er det vigtigt at have for øje, hvad formålet med reguleringen er. Helt overordnet kan man spørge, om der skal indføres en udvidet adgang til at opnå forældrerettigheder af hensyn til barnet eller af hensyn til de sociale forældre?

Efter princippet om barnets bedste virker det åbenlyst, at reglerne skal indrettes, så børnenes rettigheder varetages bedst muligt. Ses der derimod på den kritik, der bliver udtalt om de nugældende regler i blandt andet VIVE-rapporten, ligger fokuset ofte på de sociale forældres manglende rettigheder og den usikkerhed, der er forbundet med deres retsstilling.

Hvilke hensyn, der søges varetaget er også med til at skabe forvirring i debatten, hvor det kan fremføres, at de voksnes ret potentielt kan "overskygge" hensynet til barnet, og at dette til sidst går ud over barnet. Den situation, der ofte fremhæves, er familiebrudssituationen, hvor forældrene går fra hinanden og hver især vil have samvær med barnet og tage del i forældreansvarssagen. Astrid Krag blandt andre har vist tilbageholdenhed med hensyn til anerkendelse af sociale forældre på baggrund af denne betænkelighed.¹⁰² Et andet perspektiv er, at de sociale forældre netop bør blive retligt anerkendt af hensyn til barnet. Der tales således om, at barnet skal have ret til alle sine forældre, og at der i gældende ret er en reel begrænsning i at kunne træffe afgørelser til barnets bedste, da relationen til de sociale forældre ikke er sikret. Pernille Skipper fra Enhedslisten har formuleret det således: *"Det handler om, at hvis man ikke anerkender alle forældrene som juridiske forældre, så kan det jo altså også påvirke barnet i en meget negativ grad."*¹⁰³

Der er ingen tvivl om, at barnets tarv skal komme i første række. Derimod er der uenighed om, hvornår hensynet til de sociale forældre og barnet er sammenfaldne, og hvornår de er modstridende.

---

¹⁰¹ Tirsdag den 22. marts 2022 (D), Folketingstidende Tillæg F, s. 15.

¹⁰² Tirsdag den 15. marts 2022 (D), Folketingstidende Tillæg F, s. 55.

¹⁰³ Tirsdag den 15. marts 2022 (D), Folketingstidende Tillæg F, s. 56 f.

Barnets ret til sine forældre betyder på den ene side, at forældrene bør indrømmes rettigheder, men på den anden side, at der kan sættes spørgsmålstegn ved barnets trivsel, hvis der indrømmes rettigheder til for mange parter. At barnets bedste er det *bærende* hensyn betyder samtidig ikke, at det er det *eneste* hensyn. Reglerne må således tage højde for de nye familiekonstellationer på en måde, der ikke tilsidesætter hensynet til barnet. Spørgsmålet bliver herefter, om reglerne kan indrettes på en måde, der varetager barnets tarv.

Gældende ret dækker over retstilstanden, som den ser ud i dag. Som det er enhver jurist bekendt, kan der ikke sættes lighedstegn mellem ret og retfærdighed, og da samfundet altid er under udvikling, vil der naturligt være et skel mellem den gældende regulering og den virkelighed, der søges reguleret. Regnbuefamilier og flerforældrefamilier findes allerede, og at sociale forældre ikke indrømmes rettigheder over for barnet, eller at barnet ikke indrømmes ret til sociale forældre, betyder ikke, at disse familier ophører med at eksistere. En fastholdelse af de nugældende regler giver ikke færre forældre til et barn i en flerforældrefamilie, og et familiebrud kan opleves lige så hårdt og kan i sidste ende resultere i en mere uhensigtsmæssig ordning for barnet. Freelanceskribent og aktivist Karla Rosalina er selv vokset op som regnbuebarn med tre mødre og en far. Hun skriver i en kronik om sine erfaringer: *"Jeg kan love dig, at samtlige af mine fire forældre har siddet klinet fast til dårlige institutionsstole, når der skulle spilles teater i indskoling. De har formået at holde én studentehue mellem hele fire sæt hænder, og der har hverken været færre sommerferier, bedsteforældre eller juleaftener af, at kun to af dem fik lov at få det juridiske ansvar."*¹⁰⁴ De mange familierelationer og sociale bånd består uanset reguleringen; går forældrene fra hinanden vil alle de almindelige problematikker, som vi kender fra de klassiske skilsmisefamilier, fortsat være aktuelle. Kort sagt kan man anlægge den opfattelse, at reguleringen ikke styrer, om der opstår konflikter eller ej, men sætter rammerne for, hvordan konflikterne kan søges løst – og begrænsninger for, hvordan de ikke kan.

Der kan overvejes, om en fastholdelse af princippet om to forældre i det hele taget vil undgå højkonflikt sager, som nogle politikere har udtalt bekymring om, herunder Socialdemokratiet, som behandlet i ovenstående afsnit 7.2.1. *Folketinget og børns ret til flere forældre*. Af Socialdemokratiets fremsatte forslag til vedtagelsestekst nr. V 52 fremgår netop også, at "[...] hensynet til barnet bør være det overordnede princip i reguleringen af familieretlige forhold vedrørende børn og *ikke* hensynet til de voksne. Folketinget er *derfor* enig med regeringen i, at princippet om to retlige forældre

---

¹⁰⁴ Information, information.dk, *Debatten om regnbuefamilier går glip af unikke perspektiver, når ingen spørger os børn*.

bør fastholdes.”¹⁰⁵ (Egen kursivering) Med andre ord finder de, at det ikke vil være til barnets bedste at anerkende mere end to forældre. Modsat kan det udgøre en tilsidesættelse af barnets tarv, at de ikke får ret til alle deres forældre.

Debatten går ofte på, hvordan børn trives i disse familietyper med en antagelse om, at familiebrud vil være endnu hårdere i en flerforældrefamilie end i en almindelige skilsmisse med to forældre. Det forholder sig dog sådan, at der ikke er noget forskning på området om børns trivsel i flerforældrefamilier. Det bliver derfor ofte gætværk, uanset om man mener, at trivslen er bedre, værre eller svarerende til de øvrige familieformer. Særligt underligt er det, at børn af flerforældrefamilier ikke indrages i debatten. Som kvalitativ dataindsamling vil interviews af enkeltindivider selvfølgelig ikke føre til en systematisering af alle tænkelige situationer eller åbenbare alle de potentielle problematikker. Alligevel vil det kunne gøre debatten mere virkelighedsnær, så der ikke kun tages udgangspunkt i tænkte eksempler. Førnævnte Karla Rosalina udtrykker samme kritik i kronikken *Debatten om regnbuefamilier går glip af unikke perspektiver, når ingen spørger os børn* fra januar 2023: ”Hvis vi skal blive ved at tale om ’regnbuebarnets tarv’, er det ignorant at overse netop barnets stemme i debatten. For vi er mange voksne regnbuebørn i dag, og de fleste af os har noget på hjerte, som ikke bare er gentagelser af vores forældres standpunkter. Vi kommer med nogle andre perspektiver.”¹⁰⁶ Også social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil har udtryk, at der er for lidt viden om, hvad der er bedst for børnene i flerforældrefamilier, og at man burde kigge mere ind i det.¹⁰⁷

7.2.3. Barnets bedste og respekt for familieliv i et EU-retligt perspektiv

Debatten om rettigheder til sociale forældre er ofte, som beskrevet i det foregående afsnit, centreret om barnets bedste. Dette afsnit har derfor til hensigt at udpensle retsgrundsætningen om barnets bedste i Børnekonventions art. 3, så den bedre kan inddrages i afsnit 7.3. *Reguleringsmodeller for anerkendelse*, der kigger ind i mulighederne for fremtidig regulering, de lege ferenda. Det andet omdrejningspunkt i debatten går på anerkendelse af regnbuefamilier med flere forældre, hvorfor det bør overvejes, hvilken betydning EMRK art. 8 om respekt for familieliv, har i denne sammenhæng.

---

¹⁰⁵ Forespørgsel nr. F 19, V 52 Forslag til vedtagelse, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg G.

¹⁰⁶ Information, information.dk, *Debatten om regnbuefamilier går glip af unikke perspektiver, når ingen spørger os børn*.

¹⁰⁷ Samrådsmødet i socialudvalget om flerforældrefamilier fra 23-02-2023, SOU almindelige del, 2022-23 (2. samling), ”[...] så tror jeg vi mister børnene, og når jeg siger tror, så er det fordi, det er noget vi har ufatteligt lidt viden om – og det synes jeg er noget af det, man burde kigge lidt på.”

7.2.3.1. Barnets tarv, Børnekonventionens artikel 3

Børnekonventionens art. 3 (1):

I alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for socialt velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal barnets tarv komme i første række.

Dette er udgangspunkter for grundsætningen om barnets bedste, der også er implementeret direkte i flere danske love, herunder Børneloven og Forældreansvarsloven. FN's konvention om Barnets Rettigheder, eller *Børnekonventionen* er ratificeret af Danmark i 1991, og siden er flere valgfri protokoller hertil også blevet ratificeret. Konventionen er derfor direkte anvendelig, og barnets tarv skal derfor *altid* komme i første række i foranstaltninger vedrørende børn, jf. Børnekonventionens art. 3 (1). Samme ret følger også af *EU's charter om grundlæggende rettigheders* artikel 24, stk. 2: I alle handlinger vedrørende børn, uanset om de udføres af offentlige myndigheder eller private institutioner, skal barnets tarv komme i første række.

Til fortolkning af det nærmere indhold af denne grundsætning har *FN's Komité for Barnets Rettigheder* (2013) i 2013 udarbejdet *General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*. General comment No. 14 har til formål at definere de krav og pligter, der udspringer af bestemmelsen, og sikre grundsætningens anvendelse.¹⁰⁸ Komitéen understreger, at grundsætningen om barnets bedste består af tre facetter:¹⁰⁹

- a) En rettighed og garanti for barnet, således at barnet har ret til at deres tarv bliver inddraget i sager, der har betydning for dem, og at hensynet indgår som et "*primary consideration*"; at hensynet kommer i første række. At hensynet skal komme i første række betyder, at hensynet ikke kan sidestilles med de øvrige hensyn i sagen, men må indgå med en særlig vægt henset til at barnet er en svag part.¹¹⁰ Konventions bestemmelse kan påberåbes direkte i en sag, hvilket er med til at sikre rettigheden, uanset hvordan den i øvrigt ses implementeret i dansk lovgivning.

---

¹⁰⁸ CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 10.

¹⁰⁹ CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 6, (a) - (c).

¹¹⁰ CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 37.

- b) Er en retsregel åben for flere fortolkninger, skal den efter princippet i Børnekonventionens art. 3 (1), fortolkes, så den bedst muligt varetager barnets tarv.
- c) Barnets tarv er ligeledes en processuel regel, der medfører at barnets tarv skal overvejes og inddrages i alle beslutninger, der direkte eller indirekte kan have betydning for børn. Det skal fremgå af en begrundelse, hvordan barnets tarv er inddraget, og hvordan det er vægtet over for andre hensyn.

Retsgrundsætningen gør sig gældende uanset, om der er tale om situationer med et eller flere børn, eller det angår børn i en mere bred forståelse, som det for eksempel vil være tilfældet i en lovgivningsmæssig sammenhæng. Retsgrundsætningen gælder også på alle niveauer af magtens tredeling: ved den lovgivning, udøvelse og dømmende magt.¹¹¹ Det er således vigtigt, at barnets tarv søges varetaget, når specialet kigger ind i udfordringerne ved en fremtidig regulering af barnets ret til sine sociale forældre. Barnets tarv som led i lovgivningsproceduren er uddybet af komitéen til at omfatte en pligt til at sikre, at barnets tarv er kommet i første række og er behandlet som et primært hensyn. Lovgiver har også en pligt til eksplicit at beskrive på hvilken måde, barnets tarv er blevet inddraget, og hvilken vægt det er blevet tillagt.¹¹² Dette vil fremgå af forarbejderne til den enkelte lovændring eller nye lov, der kan få betydning for børn, men det er ligeledes en kontinuert proces, hvis der ses på den samlede udvikling.¹¹³ Dette krav gælder for al relevant lovgivning, og ikke kun love, der specifikt omhandler børn.¹¹⁴

En del af beskyttelsen af barnets tarv angår barnets ret til familieliv. Komitéen beskriver et af elementerne af barnets bedste som værende *the preservation of the family environment and maintaining relations*.¹¹⁵ Familiemiljøet skal fortolkes bredt og omfatter ikke kun biologiske forældre, men også adoptivforældre, plejeforældre, og hvor det er relevant, også familiemedlemmer uden for den nære familie.¹¹⁶ Det ses i nogle sager, at der i varetagelsen af barnets tarv tages hensyn til en social forælder på lige fod med retligt forældreskab, som det vil fremgå af *TFA 2013.750 Ø*, der

---

¹¹¹ FN's børnekonventions art. 3, samt CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his og her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 25 – 31.

¹¹² CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his og her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 14 (b) og 31.

¹¹³ CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his og her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 35.

¹¹⁴ CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his og her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 31.

¹¹⁵ CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his og her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 58 – 70.

¹¹⁶ CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his og her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 59.

behandles i afsnit 7.2.4. *Domsanalyse: Beskyttelse af familieliv og hensynet til barnets tarv*. I og med at barnets tarv er et dynamisk begreb, der udvikler sig over tid, er det muligt, at socialt forældreskab, som det bliver mere almindeligt, også i højere grad vil blive beskyttet som del af barnets tarv. Barnets familieliv beskyttes også af Børnekonventionens art. 16, hvorefter et barn ikke må udsættes for vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privat- og familieliv, jf. Børnekonventionens art. 16 (1), og barnet har ret til lovens beskyttelse mod sådan indblanding, jf. Børnekonventionens art. 16 (2). Barnets ret til respekt for familielivet er også beskyttet af EMRK art. 8, der behandles i det følgende og chartret om grundlæggende rettigheders artikel 7.

7.2.3.2. *Ret til respekt for familieliv, Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 8*

Den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK) fastsætter en række grundlæggende rettigheder i EU. For specialets problemfelt er konventionens artikel 8 relevant, da den omfatter retten til privatliv og familieliv.

EMRK art. 8:

1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.
2. Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

Retten til respekt for privat- og familieliv gælder for såvel voksne som børn og medførere, at borgere som udgangspunkt kan danne familie, som de har lyst, og at denne skal respekteres. Retten er dog ikke absolut, og selv om det ikke fremgår af ordlyden af EMRK art. 8, stk. 2, er der en forpligtelse for Danmark til at lade barnets tarv gå forud for denne ret, hvilket også bekræftes af EMD-praksis.¹¹⁷ Det samme er tilfældet med den tilsvarende rettighed i EU's charter om grundlæggende rettigheders artikel 24, stk. 2. Barnets ret til familieliv og barnets tarv kan i nogle situationer være

---

¹¹⁷ Se hertil EMD *Ignaccolo-Zenide mod Rumænien*, nr. 31679/96, 25-01-2000, præmis 94: "Whilst national authorities must do their utmost to facilitate such cooperation, any obligation to apply coercion in this area must be limited since the interests as well as the rights and freedoms of all concerned must be taken into account, and more particularly the best interests of the child and his or her rights under Article 8 of the Convention." (Egen kursivering)

modstridende, hvor barnets ret til respekt for familieliv således kan begrænses af hensyn til dets eget tarv.¹¹⁸

7.2.4. Domsanalyse: Beskyttelse af familieliv og hensynet til barnets tarv

Det følger af Børnekonventionens art. 3 (1), at barnets tarv skal komme i første række ved alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for socialt velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer. Hertil er familieliv beskyttet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Denne beskyttelse udtrækkes ikke kun til biologiske eller retligt anerkendte familierelationer, men også de facto-familielivet, hvorfor socialt forældreskab også nyder beskyttelse efter bestemmelsen. Et praktisk eksempel på denne beskyttelse vil blive gennemgået i det følgende med en analyse af den trykte dom *TFA 2013.750 Ø*.

I dommen kommer det til udtryk, hvordan beskyttelsen af barnets tarv også går videre end relationen til de retligt anerkendte forældre, og at socialt forældreskab i nogle situationer må sidestilles med det retlige forældreskab, hvor hensynet til barnet og beskyttelsen af familielivet taler herfor. *TFA 2013.750 Ø* omhandler en tvist om, hvem barnet D skal have bopæl hos, og efter hvilke regler spørgsmålet kan behandles. D's biologiske far F og sociale mor M besluttede at få et barn ved brug af en rugemor i Indien. Efter fødslen i januar 2011 overdrog rugemoren, der er biologisk mor til D, den fælles forældremyndighed til F og M. F og M havde inden fødslen ophævet deres samliv, og M boede 6 måneder med D i Indien, inden de tog til Danmark. M havde anmodet om at stedbarnsadoptere D, hvilket F ikke samtykkede til, og efter at F og M blev skilt, har M anmodet om familieadoption, hvilket ligeledes blev afslået. M har således ikke ved sagens behandling retligt forældreskab over D, men alene del i forældremyndigheden.

D har hele tiden haft bopæl hos M og samvær med F, og M har de facto været mor for D. F og M bliver uenige om samværet og vil have truffet afgørelse herom. Spørgsmålet er herefter, om sagen kan afgøres efter FOL § 17, stk. 1, der har følgende ordlyd:

”Har *forældre* fælles forældremyndighed, og er de ikke enige om, hos *hvem af dem* barnet skal have bopæl, kan der træffes afgørelse herom. Der kan herunder træffes afgørelse om, at barnet kan have

---

¹¹⁸ Håndbog om europæisk lovgivning om børns rettigheder, s. 75 ff.

bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet, i Grønland eller på Færøerne.”
(Egen kursivering)

Som det er fremhævet, finder bestemmelsen anvendelse for forældre med fælles forældremyndighed, og da M ikke er forælder til D i retlig henseende, falder tvisten mellem M og F uden for ordlyden af FOL § 17. Landsretten finder imidlertid, at spørgsmålet om barnets bopæl, bør afgøres ud fra, hvad der er bedst for barnet, hvilket støttes af Børnekonventionens artikel 3 (1). De finder på baggrund af relationen mellem D og M, der ikke fra barnets perspektiv har været forskelligt fra en almindelig mor-og-barn-relation, at bestemmelsen bør finde analog anvendelse. Der kan således træffes afgørelse om bopæl på tilsvarende måde, som havde M været retlig mor for D, og hensynene, der tillægges vægt ved afgørelsen, vil ligeledes være de samme. Landsretten støtter analogislutningen på det argument, at de biologiske forældre har accepteret M's rolle som mor til D, og at hensynet til D taler for, at relationen til M bliver inddraget ved afgørelsen, jf. FOL § 4.

Dommen illustrerer, hvordan socialt og retligt forældreskab i nogen henseender bør anses som ligestillet, uanset at der ikke i lovgivningen findes en eksplicit hjemmel hertil. Den faktiske relation mellem M og D, vægtede højere end den retlige konstruktion, og det fandtes stridende mod hensynet til D, hvis ikke relationen kunne inddrages i sagen. Det kan overvejes, hvor langt denne ligestilling kan udstrækkes, hvis der ses på socialt forældreskab i en mere generel forstand. Afgørelsen er selvfølgelig kun direkte anvendelig på det retsforhold, som sagen omhandler. Argumentationen er dog med til at danne præcedens for sager om socialt forældreskab fremadrettet.

Konstruktionen i flerforældrefamilier, hvor flere biologiske og sociale forældre bliver enige om, hvem der får forældremyndigheden, hvem der bliver anerkendt som forældre, og hvem der eventuelt får lov at adoptere, er ikke ulig det indretningshensyn, der begrundes analogislutningen i TFA 2013.750 Ø. Forældrene i disse familier, er således også enige om, at de alle de facto skal være forældre for barnet. Følges argumentationen i dommen, burde relationen mellem barnet og de enkelte forældre i flerforældrefamilier nyde samme familie. Forskellen på de to situationer, der gør det tvivlsomt om dommens præcedensvirkning kan udstrækkes til også at dække flerforældrefamilier i generel forstand, er størrelsen på forældre kredsen.

Som behandlet flere gange gennem specialet har et barn ret til begge sine forældre – eller med andre ord – to forældre. Havde den indiske surrogatmor også haft en moderlig relation til D, er det muligt, at domstolen var nået frem til et andet resultat, uanset at relationen mellem M og D var uændret.

Gennemgående kan det observeres i den familieretlige regulering og praksis, at hensynet til et barn og en ikke-retlig forælder, varetages i højere grad, hvor barnet kun har én anden forælder.

7.2.5. Delkonklusion

Der er både argumenter for og imod anerkendelse af sociale forældre. Det er ikke uden betænkeligheder at anerkende sociale forældre på lige fod med retlige forældre, hvilket der også er en politisk bevidsthed om. Hertil savner en sådan regulering nogle undersøgelser af de faktiske forhold i flerforældrefamilier at støtte sig op ad. Det er omdiskuteret, hvad der findes at være til barnets bedste, hvilket kan gøre det svært at finde frem til den rette regulering, da hensynet til barnets bedste er det principielt vigtigste inden for familieretten. Der følger af Børnekonventionens art. 3 en forpligtelse til at varetage barnets tarv ved indførsel af ny regulering, og at en vurdering og vægtning af barnets tarv skal indgå i begrundelsen for lovgivningen.

Med det sagt, ses der alligevel et politisk ønske om at gøre det lettere for regnbuefamilier at indrette sig, og at der bør tages hånd om de barrierer, de møder i hverdagen og ved familiedannelse. Indrømmelse af enkelte rettigheder, således at sociale forældre kan tilgå aula, tage barnet med til lægen mv., møder i sig selv ikke stor modstand. Der ses og efterspørges således ny lovgivning på området, og både regeringen og folketinget ønsker at undersøge familiernes forhold nærmere, hvilket foreløbig har resulteret i VIVE-rapporten og en ny regulering af barselsorlov til sociale forældre. En sådan regulering vil understøtte den grundlæggende ret til respekt for familieliv, som følger af EU's charter om grundlæggende rettigheders art. 7 og EMRK art. 8, ved retligt at indtænke disse familierformer i retsreglerne.

Det konkluderes, at det ikke på forhånd findes formålsløst at undersøge mulighederne for en ny regulering, men at det tvært imod vil være aktuelt at undersøge. Specialet vil derfor søge at afklare, hvilke modeller for ny regulering, der om muligt kan sikre en mere tidssvarende retstilstand, der tager højde for de familiesammensætninger, der ses i samfundet.

7.3. Reguleringsmodeller for anerkendelse

Ud fra behandlingen af om der reelt er et behov for ny regulering i afsnit 7.2. *Bør socialt forældreskab anerkendes?* vil dette afsnit bygge på den antagelse, at socialt forældreskab i sig selv er anerkendelsesværdigt, og at en sådan anerkendelse vil være til barnets bedste.

Dette afsnit har til formål at undersøge, hvordan ny lovgivning kan udformes, og hvad udfordringerne er ved de forskellige reguleringsmetoder, og hvilke fordele og ulemper, der kan følge af disse.

7.3.1. Komplet ligestilling

De familier, der i dag har indrettet sig med mere end to forældre, udtrykker et ønske om fuldstændig ligestilling af flere forældre. Dette fremgår bl.a. af VIVE-rapporten, hvor alle de interviewede forældre generelt ønsker, at samtlige af familiens forældre kan have juridisk forældreskab over deres barn.¹¹⁹ Dette afsnit vil derfor behandle, hvad det vil indebære at opnå komplet ligestilling.

Med hensyn til forældreskabet vil det være nødvendigt at indføre en hjemmel til, at flere end to kan anerkendes som juridiske forældre. Da alle forældrene ikke vil kunne anerkendes på baggrund af et biologisk forældreskab, må man forholde sig til, hvad kravene bør være for anerkendelse, og hvordan disse nye forældreroller skal betegnes.

I afsnit 5.2.4. *De bærende hensyn for, hvem der anses som forældre* er det behandlet, hvilken vægt socialt forældreskab tillægges efter gældende ret, og at forældreskab kan anerkendes på baggrund af en omsorgs- og ansvarserklæring. Den umiddelbare adgang til anerkendelse af forældreskab forudsætter, at man har været tiltænkt forælder. Dette hensyn ses varetaget i reglerne om medmoderskab, hvor det er et krav, at medmoderen skal have samtykket allerede ved fertilitetsbehandlingen.

På baggrund af disse betragtninger søges at udforme en ny bestemmelse, der udvider adgangen til forældreskab, og samtidig varetager de samme hensyn. I det følgende vil betegnelsen *medforældre* blive anvendt til at dække over de forældre, der anerkendes på andet grundlag end de gældende regler om moder-, fader- eller medmoderskab. Den foreslåede ordning er indrettet, så den tager højde

---

¹¹⁹ VIVE-rapporten, s. 38.

for de flerforældrefamilier, der findes i dag. Det vil sige familier med tre eller fire forældre.¹²⁰ En ny bestemmelse i Børneloven om udgangspunktet for medforældreskab kunne se ud, som følger:

Kap. 1 b. Registrering af medforældreskab i forbindelse med fødslen

§ 3 d: *”Registreres en far eller medmor i forbindelse med fødslen, anses en mand eller kvinde som medforælder til barnet, hvis denne og moren og faren eller medmoren skriftligt erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet. Registrering af medforældreskabet foretages af personregisterføreren i forbindelse med registrering af barnets fødsel.*

Stk. 2. Tilsvarende gælder, hvis to personer ønskes registreret som medforældre.”

Den foreslåede bestemmelse fastholder de gældende bestemmelser om registrering af forældreskab, hvilket har den naturlige fordel, at gældende praksis og vejledninger vil kunne anvendes fremadrettet uden ændringer i de mange sager, hvor der ikke ønskes mere end to forældre registreret. Hertil vil en sådan regulering ikke ændre på den gængse opfattelse af forældreskab. Bestemmelsen er kønsneutral og finder anvendelse uanset om medforælderen er en mand eller kvinde.

Som ved ugifte forældre er grundlaget for anerkendelsen en fælles omsorgs- og ansvarserklæring. Den foreslåede bestemmelse er betinget af, at der registreres to forældre ud fra de nugældende regler, hvoraf den ene er kvinden, der føder barnet. Der kan ikke i dansk ret indgås gyldig aftale om, at en kvinde, der bærer barnet skal udlevere dette, jf. BL § 31, og det har ligeledes været vigtigt at fastholde udgangspunktet om, at kvinden der føder barnet også er retligt mor, jf. BL § 30. Efter den foreslåede bestemmelse vil det være muligt at registrere medforældre uden at fravige lovens udgangspunkt. Anerkendelse af medforælder vil have samme retsvirkninger, som moder-, fader- og medmoderskab har efter gældende ret, som er behandlet i afsnit 6.4 *Forældreskab: ansvar, pligter og rettigheder*. Anerkendelse af medforældre vil nødvendigvis også indebærer lovændringer i øvrige love, der forudsætter et udgangspunkt om to retlige forældre, herunder arveloven.

Som ved de nugældende regler, søger den foreslåede bestemmelse at fastslå det oprindelige forældreskab; hvem var tiltænkt forælder? Registrering af medforældreskab sker i forbindelse med fødslen, hvilket betyder, at sociale forældre, der kommer til senere i livet, som stedforældre, ikke kan anerkendes efter reglerne om medforældreskab. Her henses til forældreskabets permanente karakter, hvor hensynet til stabilitet og kontinuitet i barnets liv taler for, at registrering af medforældreskab

---

¹²⁰ VIVE-rapporten, der afdækker problematikker for flerforældrefamilier bygger på forudsætningen om, at familierne har tre eller fire forældre, se hertil s. 7 f, 10-14 og 97 ff.

ligeledes som klar hovedregel bør være bindende. Som det ses i Landsrettens argumentation i *U 2020.237 H*, hvor en kvindes medmoderskab ikke efter fødslen kunne afregistreres, er en omsorgs- og ansvarserklæring klart et udtryk for, at barnet er planlagt af forældrene sammen, og at denne er bindende. Som argument for fastholdelsen af forældreskabet, lagde Landsretten ligeledes vægt på, at et barn så vidt muligt skal have to forældre. Selvom et barn givet vis stadig vil have to forældre, hvis én forælder frafalder i en flerforældrefamilie, må konklusionen alligevel forventes at være den samme: at et registreret forældreskab er bindende.

Når princippet om to forældre fraviges i den foreslåede ordning, åbner det op for spørgsmålet om adoptionsreglerne bør ændres, så de varetager samme hensyn. Som specialet tidligere har behandlet, er stedbarnsadoption lidt arbitrært betinget af, at barnet ikke juridisk må have mere end to forældre. Fjernes denne begrænsning, vil en stedforælder kunne godkendes som adoptivforælder og opnå samme rettigheder som en retlig forælder, uafhængigt af de retlige forældres retsstilling.

Fordelene ved at hjemle anerkendelse af mere end to forældre er navnlig, at forældrene i flerforældrefamilier ikke inddeles i et A- og B-hold, men retligt stilles lige. Dette er ikke kun relevant for de enkelte rettigheder, men også retsfølelsen, der opnås ved officielt at blive anerkendt sin forældrerolle. Hertil får barnet ret til alle sine tiltænkte forældre, og – afhængigt af af adoptionsreglernes udformning – potentielt alle sine de facto forældre. En ændring som den foreslåede vil være yderst omfangsrig, da den forudsætter ændringer i mange andre love, bl.a. reglerne om forældremyndighed, der ligeledes kun kan være delt mellem to forældremyndighedsindehavere.

En af betænkelighederne i den foreslåede ordning er, at fuldstændig lighed mellem forældrene vil indebære, at potentielt fire forældre vil have ret til samvær. Risikoen er som tidligere behandlet, at barnets ret til samvær og hensynet til barnets tarv kan komme i konflikt. Det kan ikke på baggrund af det foreliggende evidensgrundlag konkluderes, om det i dag eller i fremtiden vil kunne findes, at fastsættelse af samvær med fire forældre vil være til barnets bedste. Modsat vil den foreslåede regulering give hjemmel til at træffe afgørelse, der tilgodeser barnets bånd til en medforælder frem for relationen til en far eller mor, hvis det er til barnets bedste. Det er tvivlsomt, om en sådan afgørelse vil kunne træffes ud fra den gældende lovgivning.

7.3.2. Anerkendelse af enkelte rettigheder

Alternativet til en grundlæggende ligestilling i forældreskabet er at anerkende enkelte rettigheder. Denne tilgang ses allerede anvendt af lovgivningsmagten i reguleringen af orlov, som tidligere behandlet. Fordelen ved at lovgive om enkeltstående rettigheder er, at der sammenholdt med den ovenstående model, er en langt mindre risiko for, at reguleringen bliver for vidtgående. Processen bliver mere overskuelig, og en trinvis regulering gør det muligt at tilpasse retningen for lovgivningen, som der kommer mere erfaring og viden om flerforældrefamilier. Ulempen er, at det kan tage lang tid at afhjælpe de problemer, som der allerede i dag er bevidsthed om. Lovændringen til Barselsloven er også et eksempel på, at der hjemles en mulighed for de retlige forældre til at overdrage deres ret til sociale forældre. En sådan regulering kan afhjælpe nogle af de problemer familierne møder, men stiller ikke de sociale forældre stærkere end de står i dag. Opstår der konflikt mellem forældrene vil de retlige forældre stadig stå væsentligt stærkere, hvis sociale forældres rettigheder alene er afledt og forudsætter samtykke.

En samtykke-baseret afledt ret vil til gengæld kunne komme tiltænkte såvel som ikke-tiltænkte forældre til gode. Der kan være en fordel i, at en retlig forælder for eksempel vil kunne samtykke til, at en stedforælder får adgang til Aula, men at samtykket senere kan tilbagekaldes.

For flerforældrefamilier vil de igen opleve at skulle fordele den bedre og ringere ret mellem sig, da der næppe med denne fremgangsmetode vil kunne opnås en identisk retsstilling mellem retlige og sociale forældre. Modviljen mod at anerkende mere end to retlige forældre er behandlet gennem specialet, og anerkendelse af enkeltstående rettigheder vil – uanset at reguleringen indholdsmæssigt kommer til kort – på sigt kunne give en større tiltro til, at to forældre ikke er det eneste rigtige svar.

7.3.3. Velfungerende familier og familier i opbrud

Når det kommer til retlig anerkendelse af sociale forældre, er det nemt at komme til at se problemer og udfordringer, hvoraf nogle er beskrevet i afsnit 7.2. *Bør socialt forældreskab anerkendes*. De negative følgekonskvenser af anerkendelse af flere forældre blev diskuteret under afholdelse af et samråd i Socialudvalget d. 23. februar 2023.¹²¹ I samrådet gør socialminister Pernille Rosenkrantz-Theil gentagende gange opmærksom på, at der må skelnes mellem de scenarier, hvor familier fungerer, og modsat de situationer, hvor der sker opbrud i familien.

---

¹²¹ Samrådsmødet i socialudvalget om flerforældrefamilier fra 23-02-2023, SOU almindelige del, 2022-23 (2. samling)

At der i nogle familier kan og vil opstå højkonfliktsager, bør ikke stå i vejen for de familier, der kan få et samarbejde til at fungere; er det muligt at indrette lovgivningen, så den kan varetage hensynet til samarbejdsvillige forældre, der ønsker at stå lige? Det vil ikke være første gang på det familieretlige område, at der indføres regler, der tilgodeser familier, der kan enes og har et ønske om at samarbejde. Som et nyere eksempel, vil det i det følgende blive undersøgt, hvorfor man i 2018 valgte at indføre en regel om *delt bopæl*, hvilke hensyn der ligger bag, og den egentlige betydning af den hjemlede ordning.

7.3.3.1. Analyse af regulering om *delt bopæl*

I familier, hvor forældrene har fælles forældremyndighed, men ikke bor sammen, vil barnet have bopæl hos en af disse eller have *delt bopæl*. Den grundlæggende bestemmelse om barnets bopæl findes i FOL § 3, stk. 1, 2. pkt., hvorefter den forælder, som barnet har bopæl hos, kan træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være. Den forælder, der ikke er bopælsforælder, vil være samværsforælder, og forældrene kan til enhver tid aftale, hvor barnet skal have bopæl.¹²² Kan forældrene ikke blive enige om, hvem barnet skal have bopæl hos, kan der træffes afgørelse herom, jf. FOL § 17, stk. 1.

Reglerne om bopæl, kan anses som en undtagelse til den ligestilling, der som udgangspunkt er mellem forældre, hvorved der sker en forskydning i kompetencefordelingen, og den ene forælder opnår en selvstændig beslutningsret. Frem til 2019, kunne barnet kun have én bopælsforælder. At der skulle tages stilling til, hvilken forælder, der skulle være bopælsforældre, kunne i sig selv føre til uenighed mellem forældrene og skabe en konflikt, der ellers ikke var opstået, hvis kompetencen kunne deles, som det er tilfældet med forældremyndigheden. Af samme årsag blev der med *Lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love* indført en hjemmel til, at forældre kan aftale *delt bopæl*.¹²³

Lovforslaget blev stillet sammen med forslaget om et nyt familieretligt system i form af Familieretshuset og skulle understøtte dette.¹²⁴ Samtidig indebar forslaget et helt nyt fokus på barnet i situationer om familiebrud og havde til hensigt at sikre, at barnet og dets trivsel blev sat i centrum.¹²⁵

Forinden lovændringen kunne barnet kun have bopæl ét sted, og derved kun have en bopælsforæl-

---

¹²² Vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, vejledning nr. 10090 af 11/12/2023, 4.1 *Aftaler om barnets bopæl*

¹²³ Lovforslag nr. L 91, Folketinget 2018-19, Folketingstiden Tillæg C, Forslag som vedtaget.

¹²⁴ Lovforslag nr. L 91, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg A, Skriftlig fremsættelse.

¹²⁵ Lovforslag nr. L 91, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg A, Lovforslag som fremsat, Almindelige bemærkninger, 1. *Indledning*, s. 21 f.

der, uanset at barnet havde en 7/7 samværsordning, og at de derved i praksis boede lige meget hos begge forældre.¹²⁶ Muligheden for at aftale delt bopæl imødekommer ønsket om at få anerkendt et ligeværdigt forældreskab. Forarbejderne formulerer således: ”Systemet bør således være indrettet sådan, at de forældre, der fuldt ud lever op til det fælles ansvar for barnet, også har mulighed for at markere dette og dermed måske yderligere cementere dette forhold imellem dem til bedste for barnet.”¹²⁷ Ministeriet fandt det således bedre, at reglerne giver mulighed for at understøtte den indretning, som nogle familier allerede anvender i praksis, når denne indretning netop er ønskelig og findes bedst for barnet.

Det er ikke svært at drage paralleller mellem reguleringen af delt bopæl og flerforældrefamiliers ønske om anerkendelse af sociale forældre. Når forældre er enige om, at de sammen vil drage omsorg for og have fælles ansvar for et barn, vil det kun føre til usikkerhed for parterne, at de ikke også retligt kan stå ligeværdigt. Dette gælder uanset, om man snakker bopæl, forældremyndighed eller forældreskab. At forældrene før lovændringen var nødsaget til at aftale, hvem der skulle have den bedre ret som bopælsforælder, og hvem der skulle tage til takke med at være samværsforælder, svarer til den beslutning, som flerforældrefamilier i dag må træffe med hensyn til, hvem der får det retlige forældreskab, og hvem der må nøjes med at være social forælder.

Den retlige ulighed mellem sociale og retlige forældre er selvfølgelig væsentligt større end uligheden mellem bopæls- og samværsforældre, hvorfor det ud fra denne betragtning kan undre, at forholdet ikke er reguleret på en tilsvarende måde. Dette kan ses som et stærkt argument for, at det retlige forhold mellem sociale og retlige forældre burde revideres af hensyn til forældrene såvel som barnet.

Den oprindelige regulering om delt bopæl omfattede også i FOL § 17, stk. 3, en periode umiddelbart efter ophævelsen af forældrenes samlivsophævelse på 3 måneder, hvor der var tvunget delt bopæl, medmindre forældrene var enige om barnets bopæl, og det ikke var muligt at indlede en sag om, hvem der skulle være bopælsforælder. Hensigten var, da der skulle være ”ro om barnet”, og den tvungne bopælsordning skulle medvirke til at sikre en status quo, så beslutningen om bopæl blev udskudt til en senere tidspunkt.¹²⁸ Bestemmelsen fandtes senere at være uhensigtsmæssig, hvorfor

---

¹²⁶ Lovforslag nr. L 91, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg A, Lovforslag som fremsat, Almindelige bemærkninger, 3.3.1.2. *Barnets bopæl*, s. 26 f.

¹²⁷ Lovforslag nr. L 91, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg A, Lovforslag som fremsat, Almindelige bemærkninger, 3.3.2.1.2. *Delt bopæl og ro om barnet*, s. 34.

¹²⁸ ¹²⁸ Lovforslag nr. L 91, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg A, Lovforslag som fremsat, Almindelige bemærkninger, 3.3.2.1.2. *Delt bopæl og ro om barnet*, s. 35.

FOL § 17, stk. 3, udgik i 2020.¹²⁹ Denne kortlivede retstilstand illustrerer forskellen på at give forældre, der kan enes, muligheden for at opnå en lige retsstilling, og modsat at kræve af forældre, at de skal enes, hvor familien ikke formår at samarbejde. Sammenholdes dette med en potentiel regulering af sociale forældres retsstilling, vil det være forskellen på at indføre en hjemmel, der gør det muligt for retlige forældre at aftale, at et eller flere sociale forældre skal anerkendes rettigheder, og modsat en generel anerkendelse af sociale forældre, uanset de retlige forældres holdning hertil.

Hjemlen til at indgå aftale om delt bopæl findes i FOL § 18 a, stk. 1, 1. pkt., hvoraf fremgår, at forældre, der har fælles forældremyndighed, kan aftale, at barnet har delt bopæl, jf. FOL § 3, stk. 1, 3. pkt. Der kan således kun indgås aftale, hvis forældrene er enige herom. Tilsvarende ophører aftalen, når den ene forælder meddeler ophøret til den anden forælder, jf. FOL § 18 a, stk. 1, 2. pkt. At aftalen ensidigt kan bringes til ophør er ikke betænkeligt, da bestemmelsens formål, som behandlet, er at imødekomme ønsket om et ligeværdigt forældreskab i retlig henseende, for dem der ønsker det.

Med de gennemgåede lighedstræk mellem reguleringen af delt bopæl og anerkendelse af sociale forældre, kan det overvejes, om en kommende regulering, der tilgodeser socialt forældreskab, på tilsvarende måde bør baseres på et aftaleretligt grundlag, og om de retlige forældre til enhver tid skal kunne bringe anerkendelsen til ophør.

Denne tanke tydeliggør den største forskel mellem de to foreslåede reguleringer; grundlæggende anerkendelse af forældreskabet kontra indrømmelse af enkelte rettigheder. Den førstnævnte medfører en uigenkaldelig styrkelse af sociale forældres retsstilling, mens en afledt ret cementerer grundtanken om, at forældreskabet ultimativt ligger ved to forældre, og at kompetencen til at anerkende andre forældre er deres.

7.4. En kritik af barnets bedste, som den bærende retsgrundsætning i familieretten.

Retsgrundsætningen om barnets bedste er løbende blevet inddraget i specialet, som det har været relevant. Der henvises ofte til barnets bedste, som understøttelse for en bestemt holdning eller løsningsmodel, hvad angår flerforældrefamilier, og retsgrundsætningen er også helt afgørende for, hvordan reglerne om sociale forældre skal indrettes. Derfor inddrages her en retsfilosofisk analyse

---

¹²⁹ Lovforslag L 183 A, Folketinget 2019-20, Folketingstidende Tillæg C, Lovforslag som vedtaget.

af, hvad barnets bedste som bærende retsgrundsætning har af betydning i familieretten og for specialalets problemfelt.

[Indledende om barnets bedste, hjemler, applikation på lovgivning, udøvelse, og domstole.]

I 2007 har Annette Kronborg udgivet bogen *Forældremyndighed & menneskelig integritet*, der i det væsentligste er en kritik af barnets bedste som den almene grundsætning inden for det familieretlige område.¹³⁰ Selvom reguleringen ganske vist har ændret sig en del siden da, er princippet om barnets bedste fortsat det bærende hensyn og en fællesnævner på tværs af familierettens lovtekster. Forfatteren fremhæver, hvilke forskellige kritikpunkter af retsgrundsætningen, der frembringes i retslitteraturen.¹³¹ Hun henviser herunder til en kritik af Helen Reece fra 1996, der vil blive inddraget i det følgende.¹³²

I nærværende speciale indeles kritikken på baggrund af det ovenstående i tre kategorier:

- 1) Den første kritik angår, om gældende ret i tilstrækkelig grad varetager barnets bedste. Dette er en kritik af den praktiserende forståelse af retsgrundsætningen. I forhold til flerforældrefamilier og anerkendelse af sociale forældre er denne kritik behandlet flere gange gennem specialet. Nogen kritiserer, at anerkendelse af sociale forældre ikke vil være til barnets bedste, da det kan øge konfliktniveauet. Andre kritiserer, at barnets bedste ikke varetages i dag, da barnet ikke har ret til alle sine forældre. At disse to kritikpunkter netop også er modsatte leder til den næste kategori.
- 2) Den anden kritik angår, at barnets bedste er en upræcis grundsætning, men at der samtidig ikke er et bedre alternativ. At lovgivningen skal indrettes til barnets bedste, og at afgørelser ligeledes skal være til barnets bedste er en godt motiveret ambition, der dog er uden meget konkret vejledning. Ved regulering af flerforældrefamilier opnås der næppe fuldstændig enighed om, hvad der findes at være til barnets bedste på et alment plan, og retsgrundsætningen er ikke til meget nytte i afklaringen heraf. Barnets bedste bygger dels på en almen forståelse af barnets bedste ud fra en samfundsopfattelse, samtidig med at der tages hensyn til det individuelle barn, hvilket leder os til den tredje kategori.
- 3) Den tredje kritik, der også behandles af Helen Reece, går ud på, at grundsætningen om barnets bedste kan bruges som et grundlag for fastholdelse af praktiserede herskende normer til

---

¹³⁰ *Forældremyndighed & menneskelig integritet*, s. 15 f.

¹³¹ *Forældremyndighed & menneskelig integritet*, s. 15 ff.

¹³² *The Paramountcy Principle. Consensus or Construct?* Udgivet i *Current Legal Problems*.

skade for børn, der vokser op i hjem, der repræsenterer *undtagelsen* til de herskende familierformer.¹³³ Denne kritik er også kommet op i debatten om anerkendelse af sociale forældre. Særligt argumentet om, at barnet kun skal have to forældre, fordi det er til barnets bedste, fremføres nok med et ønske om fastholdelse af de mere almindelige familietyper vi kender, som kernefamilien. Grundsætningen om barnets bedste kan ligge børn i flerforældrefamilier til last, da opfattelsen af barnets bedste, som de nugældende regler er udformet efter, ikke har taget højde for disse familietyper, og derved heller ikke har overladt de relevante myndigheder et tilstrækkeligt rum til at træffe de afgørelser, der reelt vil være til barnets bedste.

Barnets bedste indeholder i sin kerne et paradoks. Der søges at give børn en beskyttelse ved at sikre en almen forståelse af, hvad der er barnets tarv. Samtidig indeholder grundsætningen et ønske om at tage udgangspunkt i individet. Annette Kronborg formulerer det således: *”Som retsgrundsætning repræsenterer barnets bedste det almene samtidig med, at sætningen peger på det individuelle. Retsgrundsætningen underlægger sig derfor ikke en præmis om at skulle bidrage til at pleje rettens dialektik mellem det almene og det konkrete.”*¹³⁴ Retsgrundsætningen giver med andre ord ingen vejledning i balancen mellem det almene og det konkrete, hvorfor den ved anvendelse kan runge hult. Sat på spidsen kan to vidt forskellige afgørelser, eller to reguleringer, der peger i hver deres retning, begge understøttes med den samme begrundelse: Fordi det findes at være bedst for barnet. Tilsvarende finder Helen Reece, hvor hun skriver: *”The problems with applying the paramountcy principle are seen as rooted in its indeterminacy: while everybody agrees that children’s welfare should be paramount, nobody knows what children’s welfare demands.”*¹³⁵

At grundsætningen ikke altid kan pege på konkrete løsninger, er ikke uforudset konsekvens af reglens indretning, men i stedet tænkt som en styrke, der sikrer at grundsætningen har den nødvendige fleksibilitet. Det fremgår af General comment No. 14 fra 2013, som er behandlet i afsnit 7.2.3. *Barnets bedste i et EU-retligt perspektiv*, at barnets bedste er et dynamisk begreb, der er under konstant udvikling.¹³⁶ Grundsætningen kan derfor ikke anvendes til at konkludere, hvad der på noget tidspunkt er til barnets bedste, men alene at barnets bedste skal indgå i alle foranstaltninger. Af samme årsag, kan det virke formålsløst og givet vist også umuligt, at fastlægge præcist, hvad indholdet af barnets bedste er. Dette har heller ikke været formålet med General comment No. 14, som det frem-

---

¹³³ Forældremyndighed & menneskelig integritet, s. 16, samt *The Paramountcy Principle. Consensus or Construct?* Udgivet i *Current Legal Problems*, s. 267 ff.

¹³⁴ Forældremyndighed & menneskelig integritet, s. 17.

¹³⁵ *The Paramountcy Principle. Consensus or Construct?* Udgivet i *Current Legal Problems*, s. 271.

¹³⁶ CRC/C/GC/14, General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), pkt. 11.

går af pkt. 11: ”The present general comment provides a framework for assessing and determining the child’s best interests; it does not attempt to prescribe what is best for the child in any given situation at any point in time.”

7.5. Delkonklusion

I kapitlet er undersøgt to modeller for regulering, og de hensyn der ligger bag. En fuldstændig ligestilling mellem, hvad der i dag er retlige og sociale forældre, vil vise et tydeligt signal om accept af flerforældrefamilier. En sådan ligestilling vil væsentligt forbedre sociale forældres retssikkerhed og beskytte deres relation til barnet på lige fod med de retlige forældre, og samtidig anerkende barnets ret til sine forældre. Til gengæld vil forældreskabets bindende karakter gøre det svært at varetage hensynet til barnets bedste i konfliktfyldte sager, hvor der er en reel risiko for, at forældrenes ret bliver dominerende.

Anerkendelse af enkelte rettigheder kan afhjælpe problemer, som flerforældrefamilier møder i dag, men kan også føre til en regulering, hvor de sociale forældres ret afledes af de retlige forældre. Den indbyrdes fordeling af rollerne i familien fører således stadig til en skævdeling, der vil bestå på lang sigt.

8. Konklusion

Dette afsnit udgør en samlet konklusion for specialets indhold og en besvarelse af problemformuleringen.

Forældreskabet er i gældende ret reguleret således, at barn kan have op til to retlige forældre. Som udgangspunkt er disse en mor, som føder barnet, og en far eller medmor, der bestemmes ud fra reglerne i Børneloven. Reglerne bærer præg af et ønske om at identificere de biologiske forældre, men tager på en række punkter også hensyn til socialt forældreskab, der kan danne grundlag for registrering. Det er således klart, at der ikke automatisk kan sættes lighedstegn mellem biologisk og retligt forældreskab. Ved adoption kan en adoptant opnå samme retsstilling i relation til et barn, som havde denne været oprindelig forælder.

Familier findes i dag i mange afskygninger herunder familier med en mor og far, familier med to forældre af samme køn, familier med én forælder og sammenbragte familier. Disse familietyper passer i det væsentligste inden for rammerne af den gældende lovgivning, da de tiltænkte forældre, også kan anerkendes med hjemmel i Børneloven. At der ikke er en hjemmel til registrering af medfaderskab, betyder dog at familier med to fædre er nødt til at adoptere, hvis de begge vil have anerkendt forældreskabet.

I familier med tre eller fire forældre, vil mindst en af disse stå i den situation, at de ikke kan registreres som forældre. Disse familier er derfor nødt til at forholde sig til, hvem der får det retlige forældreskab, og nogle familier indrettet sig efter fødslen således, at en biologisk forælder medgår til at bortadoptere sit barn til fordel for en af de øvrige forældre. Lovgivningen har helt simpelt ikke taget højde for flerforældrefamilier. Hertil er mange offentlige systemer og fora indrettet til, at et barn har to forældre, hvilket giver praktiske vanskeligheder for flerforældrefamilier. Ligeledes følger mange rettigheder af forældremyndigheden, som også er begrænset til to forældremyndighedsindehavere. De rettigheder, der tilfalder en *forælder, der ikke har forældremyndigheden*, efter forældreansvarsloven, gælder heller ikke for sociale forældre, men alene retlige forældre. Sociale forældre står derfor uden særlige rettigheder. Ligeledes har barnet ret til samvær med begge sine forældre, mens der ikke er en hjemmel til en samværsret til sociale forældre foruden en grundlæggende betragtning om barnets tarv.

Indføres en hjemmel til, at et barn kan få anerkendt op til fire retlige forældre, vil alle tiltænkte forældre kunne opnå ligestilling, og reguleringen vil afhjælpe mange af de problemer, som flerforæld-

refamilier møder i dag. Henset til forældreskabets bindende karakter, er der en reel risiko for, at det vil være svært at varetage barnets tarv i højkonfliktsager om forældreansvar, hvis familien går i opbrud. Modsat indrømmes barnet en ret til alle sine forældre, hvorfor barnets tarv kan varetages i højere grad i sager, hvor det for eksempel til barnets bedste at have samvær med en social forælder.

Fuldstændig ligestilling for op til fire forældre forudsætter en grundlæggende ændring i en af de mest fundamentale elementer af familieretten: at et barn har to forældre. En regulering, der indfører en undtagelse til dette udgangspunkt, forudsætter, at en række love ændres, således at de kan tage højde for flere end to forældre. Alternativ kan socialt forældreskab tilgodeses ved lovændringer, der anerkender enkelte rettigheder.

Anerkendelse af enkelte rettigheder, som det ses i dag med reguleringen af barselsorlov, sikrer ikke i samme grad en indbyrdes ligestilling mellem forældrene i en flerforældrefamilie. Mange af de problemer, som flerforældrefamilier møder i dag, vil givet vis kunne afhjælpes via denne reguleringsmodel, men det er ikke uden betænkeligheder. Indrettes reguleringen således, at de sociale forældre afleder deres ret fra de retlige forældre, vil der opstå en skævdeling, hvor nogle forældre fortsat vil stå svagt i forhold til andre. Den underliggende usikkerhed forbundet med, at nogle på papiret er mere rigtige forældre end andre, vil ikke kunne løses ved anerkendelse af enkeltstående rettigheder. En sådan regulering kan til gengæld gennemføres i faser, så retsstillingen for regnbuefamilier og sociale forældre bliver bedre på længere sigt. Givet de mindre ændringer i lovgivningen, sammenholdt med komplet ligestilling, vil reguleringen være lettere at gennemføre, og der vil være mindre risiko for utilsigtede konsekvenser.

Ved anerkendelse af enkelte rettigheder, bør lovgiver forholde sig til, om de retlige forældre bør have kontrol over, hvilke rettigheder, der overgår til de sociale forældre, eller om man ønsker at anerkende de sociale forældre i funktion af deres forældreskab uafhængigt af de retlige forældre. En af fordelene ved, at rettighederne betinges af samtykke fra de retlige forældre, er at også ikke-tiltænkte sociale forældre, som stedforældre, kan omfattes af reglerne. Forældreskabets bindende karakter vil derfor ikke på samme måde gøre det betænkeligt at anerkende rettigheder, hvis de kan tilbagekaldes. Henset til et ønske om at opretholde stabilitet og kontinuitet i barnets liv, vil det modsat kunne anfægtes, at forældre vil kunne blive anerkendt på "deltid".

Med hensyn til hvordan en ny regulering kan se ud, konkluderes det, at udvidelse af forældreskabet fra 2 til 4 forældre må anses som stærkt usandsynligt af de ovennævnte årsager, uanset at dette er

idealet for flerforældrefamilier. Ses der på tilkendelse af enkelte rettigheder, er der mange potentielt modstridende hensyn, der skal overvejes i reguleringen. Her følger en ikke udtømmende liste:

1. Forholdet mellem barnets tarv og forældrenes ret.
2. Anerkendelsen af de retlige forældres ret til at træffe beslutninger om barnet over for beskyttelse af sociale forældres retsstilling.
3. Hvorvidt reguleringen betinges af samtykke fra de retlige forældre, eller om rettigheden sikres bedre ved en alment gældende ret.
4. Hensynet til forældreskabets bindende karakter, hensynet til stabilitet og kontinuitet i barnets liv, over for hensynet til at kunne frakende og tilkende rettigheder, som familiesituationen ændrer sig.
5. Om reguleringen alene skal gælde for tiltænkt sociale forældre, som det ses i regnbuefamilier, eller om den tillige bør dække andre de facto forældreskaber, som stedforældre.

Hvordan disse konkret skal afvejes, må afhænge af den enkelte rettighed og lovgivers intention.

Slutligt bemærkes, at det kan være vanskeligt at vægte barnets tarv i spørgsmålet om ny regulering, da den ofte vil styrke barnets tarv i nogen henseender, og samtidig giver anledning til nye betæneligheder.

9. Bibliografi

9.1. Litteratur

- Munk-Hansen, C., *Retsvidenskabsteori*, 2. udgave (2018) Djøf Forlag
- Munk-Hansen, C., *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave (2022) Djøf Forlag
- Nørgaard, I., Adolphsen, C. og Naur, E., *Familieret*, 4. udgave (2019) Djøf Forlag
- Graversen, J., *Familieretspolitik – om børn, ret og familie*, 1. udgave (1988) Forlaget CAR-NET
  - o Kapitel 1, *Nye familiemønstre*: Inger Koch-Nielsen
- Dyring, J., *Et komparativt studie af tvistløsning og forligsbestræbelser i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær i dansk, norsk og new zealandsk ret*, (2012) Juridisk institut Aalborg Universitet
- Bisgaard, M., Lehmann Nielsen, V. og Jin Pedersen, M., *Køn og ulighed i samværssager*, 1. udgave (2021) Aarhus Universitetsforlag
- Kronborg, A., *Forældremyndighed & menneskelig integritet*, 1. udgave (2007) Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Petersen, H. Villaverde, J. og Lund-Andersen, I., *Contemporary Gender Relations and Changes in Legal Cultures*, 1. udgave (2013) Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Nielsen, L. og Lund-Andersen, I. *Familieretten*, 10. udgave (2022) Ex Tuto Publishing A/S
- Adolphsen, C., *Lærebog i familieret*, 4. udgave (2022) Djøf Forlag
- Dencik, L. og Jørgensen, P., *Børn og familie i det postmoderne samfund* (1999) Hans Reitzels Forlag
- Adolphsen, C. og Røhl, J., *Børn i familie- og socialretten*, 3. udgave (2020) Djøf Forlag
  - o *Familieliv – i børnefamilien*: Jørgensen, P.
- Reece, H., *The Paramountcy Principle. Consensus or Construct?* (Artikel) Udgivet i *Current Legal Problems*, s. 267-304 (1996-01, Vol. 49(1)) Oxford Publishing Limited
- Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende rettigheder (FRA), Europarådet og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols Justitskontor, *Håndbog om europæisk lovgivning om børns rettigheder*, 1. udgave (2016) Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor

- Greve, J., Frøslev-Thomsen, J. og Andersen, M., *LGBT+familier med tre eller fire forældre* (rapport) (2023) VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

9.2. Lovreferencer

Grundloven, Lov 1953-06-05 nr. 169 Danmarks Riges Grundlov

Lovbekendtgørelse nr. 775 af 8-07-2019, Adoptionsloven.

Adoptionsbekendtgørelsen, Bekendtgørelse 2023-12-06 nr. 1516 om adoption

Barselsloven, Lovbekendtgørelse nr. 184 af 2024-02-27 om ret til orlov og dagpenge ved barsel

Lov om ændring af barselsloven, Lov nr. 343 af 22/03/2022

Lov om børns retsstilling, Lov nr. 200 af 18-05-1960 lov om børns retsstilling

Børneloven, Lovbekendtgørelse nr. 772 af 08-07-2019 som ændret ved lov nr. 962 af 06-26-2020.

Lov om Familieretshuset, Lovbekendtgørelse 2019-08-07 nr. 766 om Familieretshuset

Forældreansvarsloven, Lovbekendtgørelse 2020-11-30 nr. 1768 Forældreansvarsloven

Ligebehandlingsloven, Lovbekendtgørelse 2011-06-08 nr. 645 om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse mv.

Myndighedsloven, Lov nr. 277 af 30-06-1922 om umyndighed og værgemål, som ændret ved lov nr. 230 af 06-06-1985 og lov nr. 231 af 06-06-1985

Lov nr. 372 af 07-06-1989, *Lov om registeret partnerskab*.

Værgemålsloven, Lovbekendtgørelse 2021-05-28 nr. 1122 Værgemålslov

Ægteskabsloven, Lovbekendtgørelse 2023-08-14 nr. 1080 om ægteskabs indgåelse og opløsning

Lovbekendtgørelse nr. 443 af 3-10-1985.

Lov nr. 532 af 12-06-2012

Lov nr. 652 af 12-06-2013

Menneskerettighedskonventionsloven, Lovbekendtgørelse 2022-01-26 nr. 138 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

EU's charter for grundlæggende rettigheder

FN's konvention om Barnets Rettigheder, Bekendtgørelse 1992-01-16 nr. 6 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder

9.3. Forarbejder, folketingets beslutningsforslag

Behandling af lovforslag:

L 207, 2012-13, Almindelige bemærkninger til lovforslaget som fremsat

L 2, 2000-01, Almindelige bemærkninger til lovforslaget

L 2, 2000-01, Udvalgsbetænkning

Skriftlig fremsættelse af lovforslag nr. L 90 af 7-11-2018.

Lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg A,

Lovforslag nr. L 90, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg C, Lovforslag som vedtaget

Lovforslag nr. L 91, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg A, Skriftlig fremsættelse.

Lovforslag nr. L 91, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg A, Lovforslag som fremsat.

Lovforslag nr. L 91, Folketinget 2018-19, Folketingstidende Tillæg C, Forslag som vedtaget.

Lovforslag L 183 A, Folketinget 2019-20, Folketingstidende Tillæg C, Lovforslag som vedtaget

Lovforslag nr. L 104, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg A

Behandling af beslutningsforslag:

Forespørgsel nr. F 19, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg G.

Tirsdag den 15. marts 2022 (D), Folketingstidende Tillæg F

Forespørgsel nr. F 19, V 51 Forslag til vedtagelse, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg G

Forespørgsel nr. F 19, V 52 Forslag til vedtagelse, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg G

Forespørgsel nr. F 19, V 53 Forslag til vedtagelse, Folketinget 2021-22, Folketingstidende Tillæg G

Tirsdag den 22. marts 2022 (D), Folketingstidende Tillæg F

Beslutningsforslag nr. B 72, Folketinget samling 2012-22, Folketingstidende Tillæg A.

Beslutningsforslag nr. B 72, Folketinget samling 2021-22, Folketingstidende Tillæg C, Forslag som vedtaget

9.4. Retspraksis

Dansk retspraksis:

- TFA 2013.750 Ø
- U 2020.237 H
- U 2024.1453 Ø

Den europæiske menneskerettighedsdomstol:

- EMD *Ignaccolo-Zenide mod Rumænien*, nr. 31679/96, 25-01-2000, (præmis 94)

9.5. Andre kilder

- Vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, vejledning nr. 10090 af 11/12/2023.
- Social- og Ældreudvalget 2012-22, SOU alm.del – endeligt svar på spørgsmål 272.
- Samrådsmødet i socialudvalget om flerforældrefamilier fra 23-02-2023, SOU almindelige del, 2022-23 (2. samling).
- European Parliament, Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs, 2022/0402(CNS).
- General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*.

9.6. Internetkilder

- Åbent samråd i Socialudvalget om flerforældrefamilier, åbent samråd med social- og boligministeren om flerforældrefamilier fra 23/02/2023. (Sidst tilgået 15/05/2024)
<https://www.ft.dk/st/udvalg/udvalgene/sou/tv?s=20222&m=td.1925048>
- Folketinget, ft.dk: *Hvad er forskellen på et lovforslag og et beslutningsforslag?* (Sidst tilgået 15/05/2024)
https://www.ft.dk/da/ofte-stillede-spoergsmaal/lov_hvad-er-forskellen-paa-et-lovforslag-og-et-beslutningsforslag
- Danmarks Statistik, dst.dk:
  - o *Stagnering i antal skilsmisser i 2023* fra 12/02/2024. (Sidst tilgået 15/05/2024)
<https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=48096>
  - o Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 103 af 7. marts 2008 - Hjemmeboende børn i hver fjerde familie. Sidst tilgået (15/05/2024)
<https://www.dst.dk/pukora/epub/Nyt/2008/NR103.pdf>
  - o *Her er familien Danmark* (2013). (Sidst tilgået 15/05/2024)
<https://www.dst.dk/-/media/Kontorer/15-Kundecenter/Statistisk-Perspektiv/Statistisk-Perspektiv-8/p8art1.pdf>
  - o *Husstande og familier*, børnefamilier fordelt efter familietype, senest opdateret 14/02/2024. Sidst tilgået (15/05/2024)
<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/husstande-familier-og-boern/husstande-og-familier>
- Sundhedsdatastyrelsen.dk: *Antallet af fertilitetsbehandlinger har været stigende fra 2012 til 2019* fra 25/04/2022. Sidst tilgået (15/05/2024)
https://sundhedsdatastyrelsen.dk/-/media/sds/filer/find-tal-og-analyser/sygdomme-og-behandlinger/assisteret-reproduktion/indblik-1-udvikling-i-ivf_25042022.pdf?la=da
- Ankestyrelsen, ast.dk:
  - o *Artikel: Surrogatmoderskab – en usikker affære* sidst opdateret 12/04/2021. (Sidst tilgået 15/05/2024)
<https://ast.dk/born-familie/artikler/adoption/surrogatmoderskab-2013-en-usikker-ffaere>
  - Familie og stedbarns adoption* sidst opdateret 14/04/2021. (Sidst tilgået 15/05/2024)

<https://ast.dk/born-familie/hvad-handler-din-klage-om/adoption/familie-og-stedbarnsadoption>

- Information, information.dk:
  - *Giv homoseksuelle fædrepar den samme ret til at være familie, som lesbiske par har.* Debatindlæg fra 24/09/2020. (Sidst tilgået 15/05/2024)
<https://www.information.dk/debat/2020/09/giv-homoseksuelle-faedrepar-samme-ret-vaere-familie-lesbiske-par>
  - *Debatten om regnbuefamilier går glip af unikke perspektiver, når ingen spørger os børn.* Kronik fra 17/01/2023. (Sidst tilgået 15/05/2024)
<https://www.information.dk/debat/2023/01/debatten-regnbuefamilier-gaar-glip-unikke-perspektiver-naar-ingen-spoerger-boern>
- LGBT+ Danmark, lgbt.dk: Ordbog. (Sidst tilgået 15/05/2024)
<https://lgbt.dk/ordbog/lgbt/>
- American Bar Association, americanbar.org: *Polyparenting: When Children Have More Than Two Parents* af 19/07/2023. (Sidst tilgået 15/05/2024)
https://www.americanbar.org/groups/family_law/publications/family-advocate/2023/summer/polyparenting-when-children-have-more-two-parents/
- Utrecht University, uu.nl: *Modern parenthood and parentage law: how to create a better match?* Af 6/03/2022. Sidst tilgået (15/05/2024)
<https://www.uu.nl/en/news/modern-parenthood-and-parentage-law-how-to-create-a-better-match>
- Danish International Adoption, d-i-a.dk
  - *Hvem kan adoptere* ikke dateret. Sidst tilgået (15/05/2024)
<https://d-i-a.dk/adoptionsprocessen/hvem-kan-adoptere>
  - *DIA ophører med at yde international adoptionshjælp* af 16/01/2024. (Sidst tilgået 15/05/2024)
<https://d-i-a.dk/nyhed/dia-ophoerer-med-at-yde-international-adoptionshjaelp>
- Sundhedsdatastyrelsen, esundhed.dk: *Assisteret reproduktion (IVF)* sidst opdateret 12/04/24. (Sidst tilgået 15/05/2024)
<https://www.esundhed.dk/Emner/Graviditet-foedsler-og-boern/Assisteret-reproduktion-IVF>

10. Bilag

Bilag 1: Specialekontrakt/procesplan

Bilag 2: Procesafsnit